

Pääluku 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Oikeusjärjestelmän vakaa ja luotettava toiminta on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys. Oikeudenmukainen yhteiskunta perustuu luottamukseen ja yhteistoimintaan.

Korkealaatuinen ja tehokas oikeuslaitos lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Se myös säästää kustannuksia muilla hallinnonaloilla ja edistää yhteiskunnan taloudellista toimivuutta ja voi myös osaltaan estää syrjäytymiskehitystä. Oikeuslaitoksen toimintakyvystä huolehditaan, vaikka kehyspäätöksissä todetut säästövaatimukset vaikeuttavat toimintaedellytyksiä. Voimavarojen vähentyessä luodaan edellyksiä sille, että oikeudenhoidon resurseja voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisesti muun muassa siten, että tuomioistuinten käsiteltävääsi päätyvät vain ne asiat, joissa on todellista oikeussuojan tarvetta. Voimavarojen käytön kannalta merkitystä on myös sillä, miten joustavasti tuomioistuin voi valita tarkoituksenmukaisimman ratkaisukoonpanon.

Valtion talous kärsii tällä hetkellä hitaan kasvun, tuotantorakenteen muutoksen sekä väestön ikääntymisen epäsuotuisista vaikutuksista. Työttömien määrä, kotitalouksien velkaantumisaste ja tulottomien kotitalouksien määrät ovat jatkaneet kasvuaan eikä merkittävää muutosta ole nähtävissä. Tämä yleinen heikko taloudellinen tilanne heijastuu koko oikeuslaitoksen toimintaan. Asia- ja velallismäärät kasvavat, mikä vaikuttaa työmääriin ja toiminnan kustannuksiin.

Kotitalouksien velkaantumisaste on noussut voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Myös tulottomien kotitalouksien määrä on kasvanut ja tulottomuus on aiempaa pitkäkestoisempaa. Asuntovelkojen pääomat ovat kasvaneet merkittävästi. Uusien maksuhäiriömerkintöjen ja luottotietorekisteriin merkittyjen henkilöiden määrä on pitkään ollut kasvussa. Kuluttajien uusista maksuvaikeuksista kertovat velkomistuosiot lisääntyivät voimakkaasti vuoteen 2013 asti, jolloin kasvu taittui. Kesäkuussa 2013 voimaan tulleen pikaluottolainsäädännön kiristymisen uskotaan edelleen jossain määrin vähentävän yleisiin tuomioistuihin saapuvien velkomusasioiden sekä ulosottoon saapuvien asioiden määriä. Vaikea taloudellinen tilanne kuitenkin edelleen pitää näiden asioiden määrän samoin kuin insolvenssiasioden määrän suurena.

Tuomioistuinlaitoksen toimintaympäristön ulkoiset muutokset kuten kansainvälistyminen ja monikulttuuristuminen, yhä monimutkaistuvampi oikeudellinen sääntely, EU-oikeuden merkityksen lisääntyminen tuomioistuinten toiminnassa ja erityisalojen syvällistä asiantuntemusta vaativien asioiden lisääntyminen asettavat tuomioistuinten toiminnalle suuria haasteita.

Oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan toimintaympäristön ulkoiset muutokset kuten väestön ikääntyminen, heikentyneestä taloustilanteesta aiheutuva syrjäytyminen ja asiakaskunnan kansainvälistyminen lisäävät oikeudellisen palvelun tarvetta ja edellyttävät oikeusavulta ja yleiseltä edunvalvonnalta aiempaa laajempaa asiantuntemusta.

Ulosoton asia- ja velallismäärät ovat siis edelleen korkealla tasolla. Perintäkulusaatavien osalta on tapahtunut asiämäärien vähennystä perintälainsäädännön muutoksen seurauksena.

Suomen rikollisuustilanne on pysynyt viime vuosina melko vakaana ja kaikkien rikosten väkilukuun suhteutettu määrä on kansainvälisesti vertaillen alhainen. Poliisin tietoon tulleiden rikosten määrässä ei tapahtunut v. 2013 suuria muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Varkauksien, rattijuopumusten, huumausainerikosten, törkeiden huumausainerikosten ja huumausaineen käyttörikosten määrä nousi hieman vuoteen 2012 verrattuna. Ryöstöjen, pahoinpitelyjen ja seksuaalirikosten määrä puolestaan laski. Henkirikosten määrä nousi vuodesta 2012 ollen kuitenkin pienempi kuin vuosina 2008—2011. Lapsiin kohdistuneiden henkirikosten määrä oli v. 2013 huomattavasti pienempi kuin vuosina 2011 ja 2012.

Petoksia ja lieviä petoksia tuli poliisin tietoon v. 2013 yhdeksän % edellisvuotta enemmän. Maksuvälinepetokset lisääntyivät 22 prosentilla vuoteen 2012 verrattuna. Internetissä tehdyt petokset ja maksuvälinepetokset selittävät osaltaan näiden rikosten määrän nousua.

Kehitys eri rikoslajeissa johtuu sekä rikollisuuden todellisista muutoksista että siitä, miten aktiivisesti rikoksen uhriksi joutuneet ilmoittavat rikoksista poliisille. Ilmitulleiden rikosten määrään vaikuttavat myös viranomaisten valvonnan tehokkuus ja suuntautuminen.

Suomessa vankiluku, yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrä ja tilastoidun rikollisuuden määrä ovat kaikki laskussa. Tämä vallitseva kriminaalipoliittinen kehitys on eurooppalaisittain ainutlaatuinen.

Turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta mittaavan kansallisen rikosuhritutkimuksen (Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2012) mukaan noin 15 % 15—74-vuotiaista suomalaisista oli vuoden aikana joutunut väkivallan tai uhkailun kohteeksi, ja joka kolmas oli pelännyt joutuvansa väkivallan uhriksi iltaisin kodin ulkopuolella. Väkivallan kohteeksi joutuminen ei näytä aiempien tutkimusten tietoihin verrattuna ainakaan merkittävästi muuttuneen. Kyselyn tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia aiempiin uhritutkimuksiin, koska sekä tietosisältö että tietojen keruutapa poikkeavat aikaisemmasta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Oikeusministeriön hallinnonalan keskeiset yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Valtiosääntöinen järjestelmä on vakaa, avoin ja luotettava turvaten kansanvaltaisen päätöksenteon ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen.
- Oikeusjärjestys muodostaa hallittavan ja toimivan kokonaisuuden; lainsäädäntö on selkeää ja toimii tehokkaasti täyttäen sille asetetut tavoitteet.
- Julkinen hallinto toimii hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.
- Edellä mainitut oikeudellista järjestelmää ja sen toimintaa koskevat tavoitteet toteutuvat myös EU:n rakenteissa ja yhteistyössä.
- Perus- ja ihmisoikeudet mukaan lukien kielelliset oikeudet toteutuvat paremmin julkisessa toiminnassa, tietoisuus oikeuksista ja käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista on kasvanut.
- Demokratia toimii ja kansalaisvaikuttamisella on hyvät toimintaedellytykset. Kansalaiset osallistuvat ja vaikuttavat valmisteluun sekä päätöksentekoon.
- Vaalioikeudet toteutuvat ja vaaleihin osallistuminen on mahdollisimman helppoa.
- Yhteiskunta on yhä monimuotoisempi ja -arvoisempi. Oikeusjärjestelmä tarjoaa selkeän rakenteen, jossa kansalaiset voivat järjestää oikeussuhteensa ennakoitavasti ja tasa-arvoisesti ja joka varmistaa, että lasten ja muiden heikommassa asemassa olevien oikeudet otetaan huomioon.
- Yhtiöoikeudelliset säännökset tukevat toiminnallista toimeliaisuutta ja varmistavat eri osapuolten oikeussuojan toteutumisen.
- Jokaisella on oikeuksiensa toteuttamiseksi käytettävissään oikeussuojakeino.
- Menettelyt ovat oikeudenmukaisia.
- Oikeussuoja toteutuu taloudellisesti ja tehokkaasti, myös rajat ylittävissä asioissa.
- Rikollisuus ja rikollisuuden haitat vähentyvät.
- Turvallisuus ja turvallisuuden tunne lisääntyvät.
- Rikosvastuu toteutuu tehokkaasti ja laadukkaasti asianosaisten oikeusturva huomioon ottaen.

Valtiollinen järjestelmä ja säädöspolitiikka

Tavoitteena on, että lainsäädäntö on toimivaa, selkeää ja ymmärrettävää. Tämä edistää hallituksen poliittisten tavoitteiden saavuttamista, parantaa kansalaisten ja yritysten oikeusturvaa sekä vähentää hallinnon ja oikeuslaitoksen työtä.

Demokratia ja perusoikeudet

Kansalaisten, viranomaisten sekä poliittisten päätöksentekijöiden tietoisuuden lisääminen perus- ja ihmisoikeuksista ja käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista on keskeistä perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi.

Parannetaan kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnalliseen valmisteluun ja päätöksentekoon kehittämällä oikeusministeriön demokratiapalveluja edelleen yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia korostaen ja edistämällä kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.

Vaalioikeuksien toteuttamiseksi ja vaaleihin osallistumisen helpottamiseksi kehitetään vaalitapoja ja -menetelmiä.

Euroopan unionissa tavoitteena on edistää toimielinten asiakirjajulkisuuden toteutumista sekä hyvän hallinnon periaatteiden noudattamista.

Oikeusturvan saatavuus

Oikeusturva on kokonaisuus, joka muodostuu muun muassa tosiasiallisesta pääsystä oikeuteen, oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä, annettujen ratkaisujen ja menettelyn laadusta sekä kokonaiskäsittelyajasta. Tavoitteena on oi-

keudenmukaisuus ja oikeusvarmuus sekä oikeusturvan tosiasiallinen toteutuminen. Tavoitteena on myös saada asioihin ratkaisu mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Tuomioistuinten keskimääräiset käsittelyajat olivat pääosin kohtuullisia, eikä Euroopan ihmisoikeustuomioistuinn antanut oikeudenkäynnin kestosta langettavia tuomioita v. 2013. Mutta pitkään kestäneissä asioissa maksettiin yleisissä tuomioistuimissa kansallisen lainsäädännön perusteella viivästymishyvityksiä muutamassa kymmenessä asiassa. Myös hallintotuomioistuimissa ja hallintolainkäyttölakia soveltavien lautakuntien viivästymisistä on voitu myöntää hyvitystä kesäkuun 2013 alun jälkeen vireille tulleissa asioissa. Hallintotuomioistuinten osalta viivästymishyvityksiä ei ole vielä tullut maksettavaksi.

Oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan tavoitteena on, että asiakkaat saavat tarvitsemansa asiantuntevan avun oikeaan aikaan ja kohtuullisin kustannuksin. Syrjäytymistä voidaan ehkäistä antamalla asianosaisille oikeudellista apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Oikeusaputoimistojen oikeudellisen neuvonnan ja riitaisten asioiden vapaaehtoisen sovittelun avulla voidaan riidat ratkaista nopeasti sekä vähentää tuomioistuihin saapuvien asioiden määrää.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntö korostaa epäillyn oikeutta neuvotella avustajan kanssa jo ennen kuulustelujen alkamista. Tämän vuoksi avustajat osallistunevat enenevässä määrin myös kuulusteluihin, mikä lisää oikeusavun kustannuksia.

Ulosottolaitoksen tavoitteena on, että ulosotossa asiat ratkaistaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tarkoituksenmukaisessa menettelyssä kohtuullisin kustannuksin. Samalla huomioidaan oikeudenmukaisuus kaikkia osapuolia kohtaan ja menettelyn oikeudenmukaisuus.

Velallisen taloudellisen tilanteen nopealla selvittämisellä ja oikeiden toimenpiteiden valinnalla ehkäistään velkaongelmien syvenemistä ja turvataan velkojan saatavia. Luottotappioiden torjunnassa tavoitteena on saada aikaan hyvä perintätulos ja käsitellä asiat joutuisasti.

Osa luottotappioiden vähentämiseen tähtäävää toimintaa on talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuminen. Valtakunnalliseksi laajentuneen ulosoton erikoisperinnän arvioidaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa tehostavan rikoshyödyn poisottamista ja parantavan perintätulosta puuttumalla velallisten väärinkäytöksiin ja täytäntöönpanon välttelyyn ulosotossa. Konkursseihin liittyvä talousrikollisuuden torjunta on keskeinen osa Konkurssiasiain miehen toimiston toimintaa.

Oikeusturvan vaikuttavuustavoitteita toteuttavat toimenpiteet ja toiminnalliset tavoitteet esitetään lainsäädännön osalta luvussa 25.01, tuomioistuinten, oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan osalta luvussa 25.10 ja maksuhäiriöpolitiikan osalta luvussa 25.20.

Kriminaalipolitiikka

Kriminaalipolitiikan vaikuttavuustavoitteina ovat rikollisuuden ja rikollisuuden haittojen vähentäminen sekä turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantaminen. Lisäksi vaikuttavuustavoitteena on rikosvastuun toteuttaminen tehokkaasti ja laadukkaasti asianosaisten oikeusturva huomioon ottaen. Nämä edellyttävät useiden hallinnonalojen yhteistä tavoitteenasettelua ja yhteisiä toimintalinjoja.

Kriminaalipolitiikan vaikuttavuustavoitteita toteuttavat toimenpiteet ja toiminnalliset tavoitteet esitetään rikosten torjunnan ja lainsäädännön osalta luvussa 25.01, syyttäjän toimien osalta luvussa 25.30 ja rangaistusten täytäntöönpanon osalta luvussa 25.40.

Kansalaisten oikeussuhteet

Vaikuttavuustavoitteena on turvata kansalaisten toiminnan selkeät oikeudelliset puitteet ja mahdollistaa valinnan vapaus ja siten lisätä yhteiskunnan, talouden ja kansalaisten toimeliaisuutta ja hyvinvointia. Tavoitteena on myös huolehtia lainsäädännössä heikomman osapuolen suojaamisesta, erityisesti kuluttajansuojassa ja perheoikeudessa.

Kansalaisten oikeussuhteiden vaikuttavuustavoitteita toteuttavat toimenpiteet esitetään luvussa 25.01.

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Toiminnassa noudatetaan sukupuolten välisen tasa-arvon periaatteita. Lainvalmisteluhankkeista valitaan vuosittain 1–2 hanketta tarkasteltavaksi erityisesti tasa-arvonäkökulmasta. Tavoitteena on myös sisällyttää sukupuolinäkökulma vuosittain 1–2 valitun muun kuin lainvalmisteluhankkeen tai ohjelman tavoitteisiin ja arviointiin. Tulosoikeuden käyttöä lisätään asteittain tasa-arvosuunnitelmien laatimisen ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen laajentamiseksi hallinnonalan virastoissa.

Hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan on kirjattu useita oikeusministeriön päävastuulla olevia hankkeita, joissa kiinnitetään huomiota sukupuolinäkökulmaan ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen.

Vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden parantaminen

Julksen sektorin tuottavuuden lisääminen on osa hallitusohjelmaan kirjattua hallituksen talouspoliittista strategiaa. Aiempi valtionhallinnon tuottavuusohjelma on v. 2011 korvattu uudella vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla. Hallitusohjelman mukaan toimintojen tehokkuuden lisäämiselle asetetut tavoitteet säilytetään taloudelliselta kokonaisvaikutukseltaan ennallaan. Hallituksen kehyspäästösten mukaiset määrärahaileikkaukset edellyttävät uusia, toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta parantavia toimenpiteitä. Oikeuslaitoksen keskeiset hankkeet liittyvät vuoteen 2025 tähtäävään oikeudenhoidon uudistamisohjelmaan ja siitä tehtyihin linjauksiin. Tavoitteena on oikeusturvan varmistaminen kiristyvissä taloudellisissa tilanteissa. Uudistamisohjelman laatimisen jälkeen tulleet uudet leikkaukset vuosien 2015—2018 kehyspäästöksessä edellyttävät, että mahdollisia säästökohteita on kartoitettava laajasti.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2013—2015

		v. 2013 tilinpäätös 1000 €	v. 2014 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2015 esitys 1000 €	Muutos 2014—2015 1000 € %	
01.	Ministeriö ja hallinto	126 571	129 807	126 254	-3 553	-3
01.	Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	26 842	27 592	26 925	-667	-2
(02.)	Oikeushallinnon tietotekniikka-keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1	1	—	-1	-100
03.	Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 751	6 809	3 396	-3 413	-50
04.	Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 062	2 071	634	-1 437	-69
05.	Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	3 386	3 386	0
20.	Erityismenot (arviomääräraha)	10 294	10 865	11 152	287	3
21.	Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	207	251	295	44	18
29.	Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	59 582	60 000	58 000	-2 000	-3
50.	Avustukset (kiinteä määräraha)	4 069	4 218	4 306	88	2
51.	Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	16 763	18 000	18 160	160	1
10.	Tuomioistuimet ja oikeusapu	371 132	366 083	372 489	6 406	2
01.	Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 944	8 999	8 990	-9	0
02.	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 907	10 970	10 886	-84	-1
03.	Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	254 587	259 182	246 746	-12 436	-5
04.	Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	38 877	41 782	60 967	19 185	46

	v. 2013 tilinpäätös 1000 €	v. 2014 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2015 esitys 1000 €	Muutos 2014—2015	
				1000 €	%
(05.) Yleisen edunvalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	57 817	45 150	44 900	-250	-1
20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	106 214	105 377	103 663	-1 714	-2
01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	106 214	105 377	103 663	-1 714	-2
30. Syyttäjät	45 829	45 923	44 965	-958	-2
01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	45 829	45 923	44 965	-958	-2
40. Rangaistusten täytäntöönpano	231 363	234 606	237 025	2 419	1
01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	225 963	229 206	231 625	2 419	1
74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	5 400	5 400	5 400	—	0
50. Vaalimenot	2 195	17 249	17 899	650	4
20. Vaalimenot (arviomääräraha)	2 195	17 249	17 899	650	4
Yhteensä	883 304	899 045	902 295	3 250	0

Henkilöstön kokonaismäärä

9 224

9 144

9 041

01. Ministeriö ja hallinto

Selvitysosa: Oikeusministeriö toiminta-ajatuksensa mukaisesti osana valtioneuvostoa luo oikeuspolitiikan linjoja, kehittää säädöspolitiikkaa ja ohjaa hallinnonalaansa. Oikeusministeriön tavoitteena on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, jossa jokainen voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen. Oikeusministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat tavoitteet vuodelle 2015.

Valtiollinen järjestelmä ja säädöspolitiikka

Oikeusministeriö edistää yhteisten menettelytapojen ja työvälineiden käyttöä lainvalmistelutyön suunnittelussa, johtamisessa ja seurannassa valtioneuvostossa. Lainvalmistelutyön osaamista parannetaan koulutuksella ja ohjeistuksella. Valtioneuvostossa laaditut säädösehdotukset tarkastetaan oikeusministeriössä lakitekniseltä kannalta.

Huolehditaan oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluvista Ahvenanmaan asioista sekä yhteensovitetään valtioneuvostossa ministeriöiden hallinnonaloille kuuluvia Ahvenanmaan asioita. Jatketaan työtä Ahvenanmaan itsehallintojärjestelmän nykyaikaistamiseksi.

EU:ssa vaikutetaan erityisesti asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön soveltamiseen sekä henkilötietojen suojaa ja eurooppalaista hallintotapaa koskevan lainsäädännön valmisteluun.

Demokratia ja perusoikeudet

Vuonna 2015 jatketaan demokratiapoliittisen selonteon linjausten toimeenpanoa ja valmistellaan sen pohjalta toimintaohjelmaa. Osallistutaan avoimen hallinnon toimintaohjelman ja kuulemiskäytäntöjen kehittämiseen. Arvioidaan demokratiapalvelujen toimintaa ja kehitetään niitä edelleen. Osallistutaan kansalaisyhteiskunnan ja vapaaehtoistyön toimintaedellytysten kehittämiseen.

Neljännän kerran eduskuntavaalien yhteydessä toteutettava vaalitutkimus on keskeinen osa demokratian tilan ja kehityksen pitkäjänteistä ja systemaattista seurantaa. Vaalitutkimus mahdollistaa vaali- ja poliittisen osallistumisen syvemmän tarkastelun eri näkökulmista, ja sen kansainvälisesti vertailukelpoinen aineisto toimii pohjana muille vaaleja, poliittista osallistumista ja demokratian kehittymistä koskeville tutkimuksille.

Toimeenpannaan ihmisoikeuspoliittisen selonteon linjauksia ja käynnistetään Suomen toisen kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman valmistelu. Jatketaan perus- ja ihmisoikeusindikaattoreiden kehittämistä ja systemaattisen seurannan juurruttamista perus- ja ihmisoikeuspolitiikan työvälineenä. Jatketaan työtä EU:n perusoikeusulottuvuuden vahvistamiseksi käytännön toiminnassa ja vahvistetaan yhteistyötä EU:n perusoikeusviraston kanssa.

Muutetaan menettelystä neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä säädettyä lakia niin, että kunnat voisivat käyttää nettiäänestystä kansanäänestyksissä ja kansanäänestys on mahdollista järjestää vaalien yhteydessä. Samalla edistetään nettiäänestyksen käyttöönottoa sitä valmisteleavan työryhmän väliraportin ja sen perusteella päätettävien linjausten pohjalta.

Oikeusturvan saatavuus

Oikeusturvaa kehitetään ja sopeutetaan kiristyyviin talouden reunaehtoihin v. 2013 valmistuneen vuosille 2013—2025 laaditun oikeudenhoidon uudistamisohjelman ja siitä tehtyjen linjausten pohjalta. Jatketaan syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten toiminnanohjaus- ja dokumentinhallintajärjestelmän kehittämistä tietojärjestelmähankkeella (AIPA), jossa rakennettavan aineistopankin avulla tuotetaan näille nykyistä paremmat työvälineet. Valmistellaan myös hallintotuomioistuinten asianhallintajärjestelmien uudistamista.

Jatketaan tuomioistuinten hallintoa koskevien säädösten yhtenäistämistä tuomioistuinlakityöryhmän esityksen (mietintöjä ja lausuntoja 26/2014) ja siitä saatavan lausuntopalautteen pohjalta tehtävien linjausten perusteella.

Annetaan esitys sakon ja rikesakon määräämistä koskevan lainsäädännön voimaantulosta niin, että lainsäädäntö voi tulla voimaan vuoden 2015 aikana.

Jatketaan valmistelua oikeudenkäyntimenettelyä hallintoasioissa koskevan sääntelyn uudistamiseksi täsmällisemmäksi ja informatiivisemmaksi. Tavoitteena on korvata nykyinen hallintolainkäyttölaki uudella lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Lisäksi jatketaan työtä hallinnon muutoksenhaun kehittämiseksi laajentamalla oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmiä uusiin asiaryhmiin.

Uudistetaan todistelua koskeva lainsäädäntö. Tarkastetaan yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lainsäädäntöä.

Jatketaan oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa mainittujen oikeudenkäynnin tehostamistoimenpiteiden toteuttamista kuten jatkokäsittelylupamenettelyn laajentamista hovioikeudessa sekä oikeusastejärjestyksen muuttamista rikoksesta epäillyn luovuttamista ja kansainvälistä perheoikeutta koskevissa asioissa.

Kehitetään nykyisen oikeusapujärjestelmän toimivuutta muuttuvassa toimintaympäristössä vuosina 2013—2014 valmistuvien Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen selvitysten mukaisesti. Tavoitteena on, että oikeusapupalvelut kohdentuvat nykyistä oikeudenmukaisemmin.

Osallistutaan ulosoton rakenneuudistushankkeen toteutukseen sen johtoryhmässä ja eri työryhmissä sekä tarvittavin lainsäädäntötoimin.

Kriminaalipolitiikka

Rikoksantorjuntatyössä keskitytään väkivaltarikollisuuden vähentämiseen ja paikallisen rikoksantorjunnan kehittämiseen. Painopisteinä ovat vakavien väkivaltarikosten ehkäiseminen, nuorten kokeman ja tekemän väkivallan vähentäminen sekä Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen sopimuksen edellyttämiin yhteensovittamis-, seuranta- ja arviointitehtäviin osallistuminen.

Rikoksen uhrin asemaa parannetaan. Varmistetaan, että rikoksen uhreja kohdellaan asianmukaisesti, heille annetaan riittävä tieto asemastaan ja oikeuksistaan ja että he saavat tarpeen mukaisia tukipalveluja EU:n rikosuhridirektiivin ja Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen sopimuksen mukaisesti.

Rikoksen uhrien tukipalvelujen vakaan ja riittävän rahoituksen turvaamiseksi valmistellaan hallituksen esitys rikosuhrimaksulaiksi.

Oikeusministeriö toimii korruption vastaisen työn koordinaatioviranomaisena. Tavoitteena on edelleen lisätä keskeisten viranomaisten ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä ja tietoisuutta korruptiosta. Korruption ilmiäntäjiä suojelujärjestelmien edellyttämiä toimenpiteitä arvioidaan.

Seuraamusjärjestelmässä yhdyskuntaseuraamusten käytön edellytyksiä vahvistetaan kehittämällä täytäntöönpanon sisältöjä. Yhdyskuntaseuraamusten lainsäädäntöä uudistetaan vuoden 2015 aikana. Painopistettä siirretään suljetuista

laitoksista avolaitoksiin ja valvottuun koevapauteen. Tavoitteena on, ettei vankeja sijoiteta suljetumpaan vankilaan tai osastoon kuin vankilan järjestys ja turvallisuus sekä vankilassa pitämisen varmuus edellyttävät.

Vuoden 2015 aikana valmistellaan lainsäädäntöä, joka mahdollistaa matkustuskiellon sähköisen valvonnan ja muiden tutkintavankeuden vaihtoehtojen käyttämisen. Sakon muuntorangaistuksen kokonaisprosessia uudistetaan. Tavoitteena on selkeyttää ja tehostaa muuntorangaistusmenettelyä, joka nykymuodossaan on monimutkainen ja työllistää useita eri viranomaisia.

Oikeusministeriö osallistuu hallituksen harmaan talouden ja talousrikollisuuden vähentämisen kuudennen torjuntaohjelman toimeenpanoon. Rikosprosessin tehostamiseksi ja nopeuttamiseksi parannetaan poliisin, syyttäjän ja tuomioistuinten yhteistyötä.

Tehostetaan rikoshyödyn menettämistä koskevaa lainsäädäntöä.

Kansalaisten oikeussuhteet

Perheoikeuden alalla isyyslaki tulee voimaan.

Kuluttajansuojaoikeuden alalla annetaan hallituksen esitys kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta, jolla helpotetaan kuluttajariitojen ratkaisua rajat ylittävissä tilanteissa, sekä esitys asunto-omaisuuteen liittyvistä kuluttajaluotoista, jolla pannaan täytäntöön asiaa koskeva direktiivi.

Yhtiöoikeuden alalla säätiölaki tulee voimaan.

Rakenteiden uudistaminen ja henkilöstömuutosten tuki

Oikeuslaitoksen ja Rikosseuraamuslaitoksen kehittämistä ja toiminnan sopeuttamista kiristyvään määrärahatilanteeseen toteutetaan v. 2013 valmistuneen oikeudenhoidon uudistamisohjelman ja siihen sisältyvän sopeuttamisohjelman sekä Rikosseuraamuslaitosta koskevan sopeuttamissuunnitelman pohjalta. Hallinnonalalla viime vuosina toteutetut ja lähivuosina vireillä olevat merkittävät rakennemuutokset edellyttävät kaikilla toimialoilla toimipaikkaverkoston kehittämistä ja tilankäytön tehostamista, mutta luovat tähän myös mahdollisuuksia. Toimitilajohtamista ja hankintatointa tehostetaan hyväksytyjen strategialinjausten pohjalta. Tietohallinnossa jatketaan yhteistyössä eri toimialojen kanssa perusprosesseja tukevien tietojärjestelmien uudistamista ja työskentelyä tukevien palvelujen kehittämistä. Tuomioistuinten, syyttäjien ja Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmät korvataan lähivuosina uusilla, työskentelyä paremmin tukevilla järjestelmillä.

Henkilöstöpolitiikassa olennaista on tukea rakennemuutoksia sekä toiminnan ja työyhteisöjen kehittämistä pitkäjänteisesti, kannustavasti sekä hyvään ja tasapainoiseen henkilöstöpolitiikkaan kuuluvien periaatteiden mukaisesti.

Tietoja henkilöstöstä

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Oikeusministeriö			
Henkilötyövuodet	249	250	250
Keski-ikä	46,7	46,5	46,5
Naisten osuus, %	69	69	69
Työtyytyväisyysindeksi	3,7	3,7	3,7
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,8	7,0	7,0
Muut erillisvirastot			
Henkilötyövuodet	241	200	170
Keski-ikä	46,0	46,0	46,0
Naisten osuus, %	58	63	63
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	9,4	9,0	9,0

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 26 925 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	27 837	27 992	27 325
Bruttotulot	587	400	400
Nettomenot	27 250	27 592	26 925
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 565		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 157		

Määrärahan arvioitu käyttö päätoiminnoittain (%)

Yhteiskuntapoliittiset tehtävät, sidosryhmäyhteistyö ja ulkoinen viestintä	8
Säädösvalmistelu	18
EU- ja kansainvälinen yhteistyö	12
Ministeriön ja hallinnonalan ohjaus ja kehittäminen	20
Ministeriön muut hallintotehtävät	6
Ministeriön sisäinen hallinto	23
Palkallinen poissaolo	13

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 25.01.50	-45
Vaalitutkimus	200
Viran siirto Kouvolan hallinto-oikeudesta	45
Vuoden 2014 talousarvion kertaluonteinen siirto momentilta 25.10.05	-600
Vuoden 2014 talousarvion kertaluonteinen vähennys	1
Hallinnon tilatehokkuus (HO)	-120
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-18
Palkkaliukumasäästö	-80
Palkkausten tarkistukset	97
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-135
Valtion vahingonkorvaustoiminnan keskittäminen (siirto momentille 28.20.01)	-15
Vuokramenojen indeksikorotus	41

Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-38
Yhteensä	-667

2015 talousarvio	26 925 000
2014 talousarvio	27 592 000
2013 tilinpäätös	26 842 000

(02.) Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksesta annettu valtioneuvoston asetus (1035/2005) on kumottu 1.3.2014 voimaan tulleella valtioneuvoston asetuksella (135/2014). Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen tehtävät ja toiminnot siirtyivät 1.3.2014 Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtoriin.

2014 talousarvio	1 000
2013 tilinpäätös	1 000

03. Eräiden virastojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 396 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää onnettomuustutkintakeskuksen, tietosuojalautakunnan ja tietosuojavaltuutetun toimiston toimintamenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei ole otettu huomioon sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 32 § 1 momentin 1

kohdassa (125/2009) säädetyistä valvontatehtävistä perittävistä maksuista kertyviä tuloja.

Selvitysosa: Onnettomuustutkintakeskuksen tehtävänä on turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaan kehittää ja ylläpitää onnettomuuksien tutkintavalmiutta, selvittää tehokkaasti ja luotettavasti onnettomuuksien syitä ja antaa niiden perusteella turvallisuussuosituksia sekä seurata turvallisuussuosituksen toteutumista.

Tietosuojalautakunnan tehtävänä on käsitellä ja ratkaista asiat, jotka henkilötietolain (523/1999) mukaan

kuuluvat sen päätettäväksi sekä seurata henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön kehittämistarvetta ja tehdä tarpeelliseksi katsomiaan aloitteita.

Tietosuojavaltuutetun toimisto antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä. Tietosuojavaltuutetun toimisto ylläpitää ja edistää perusoikeutta yksityisyyteen ja luottamusta yhteiskunnan palveluihin sekä osallistuu tietoyhteiskunnan kehittämiseen Suomessa ja EU:ssa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	13 967	13 736	3 431
Bruttotulot	5 949	6 927	35
Nettomenot	8 018	6 809	3 396
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 204		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 937		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Onnettomuustutkintakeskus	1 407
Tietosuojalautakunta	15
Tietosuojavaltuutetun toimisto	1 719
Palvelukeskusten maksut	255
Yhteensä	3 396

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 25.01.05	-3 397
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-2
Palkkaliukumasäästö	-11
Palkkausten tarkistukset	16
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-17
Vuokramenojen indeksikorotus	3
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-5
Yhteensä	-3 413

2015 talousarvio	3 396 000
2014 talousarvio	6 809 000
2013 tilinpäätös	6 751 000

04. Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 634 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivan Euroopan Kriminaalipoliitiikan instituutin toimintamenojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös Euroopan Kriminaalipoliitiikan instituutin jakamien apurahojen maksamiseen.

Selvitysosa: Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan Kriminaalipoliitiikan instituutti tuottaa kansainvälisiä asiantuntijapalveluja kriminaalipoliitiikan alalla. Laitoksen toimintaa ohjaavat keskeisesti YK:n kriminaalipoliittinen ohjelma ja siihen liittyvät linjapäätökset.

Vuonna 2015 Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos yhdistetään Helsingin yliopistoon.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	2 539	2 571	934
Bruttotulot	653	500	300
Nettomenot	1 886	2 071	634
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	257		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	433		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset (siirto momentille 29.40.50)	-12
Siirto momentille 29.40.50	-1 429
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-2
Palkkaliukumasäästö	-2
Palkkausten tarkistukset	11
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-3
Vuokramenojen indeksikorotus	1
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-1
Yhteensä	-1 437

2015 talousarvio	634 000
2014 talousarvio	2 071 000
2013 tilinpäätös	2 062 000

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot
(siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 386 000 euroa.

Selvitysosa: Oikeusrekisterikeskus toimii oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sekä välittää hallinnonalan viranomaisen ilmoittamia tietoja muille viranomaisille. Käytetyimpiä rekisterejä ovat rikosrekisteri, sakkorekisteri, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri sekä velkajärjestelyrekisteri. Oikeusrekisterikeskus huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä ja käyttää valtion puhevaltaa näissä tehtävissä. Lisäksi oikeusrekisterikeskus huolehtii hallinnonalan tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa siten

kuin palvelusopimuksissa on sovittu. Oikeusrekisterikeskus hoitaa myös hallinnonalan lomakesuunnittelun liittyviä tehtäviä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 esitys
Bruttomenot	11 386
Bruttotulot	8 000
Nettomenot	3 386
Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	

Siirto momentilta 25.01.03	3 397
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-3
Palkkaliukumasäästö	-27
Palkkausten tarkistukset	38
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-17
Vuokramenojen indeksikorotus	3
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-5
Yhteensä	3 386

2015 talousarvio 3 386 000

20. Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 152 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) turvallisuustutkintalaista (525/2011), Euroopan unionin lainsäädännön ja Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten mukaan turvallisuustutkintaa varten asetetuista tutkintaryhmistä sekä kansainvälisenä yhteis-

työnä toimitettavasta tutkinnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden kulutusmenojen maksamiseen

2) konkurssiasiamiehen vähävaraisessa kurssipesässä ottamaan kuluvasuuteen liittyen ulkomaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa antamasta sitoumuksesta mahdollisesti johtuvan korvaussuuteen toteuttamiseen

3) viranomaistoiminnasta lakien ja asetusten nojalla aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen ja alaikäiselle asianosaiselle esitutkintaa varten edunvalvojan määräämisestä aiheutuneiden kulujen sekä edunvalvojan palkkioiden ja kulujen maksamiseen

4) valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla määrättyjen korvausten maksamiseen

5) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) nojalla aiheutuvien hyvitysten maksamiseen

6) oikeusapula (257/2002) mukaisesti hoidettavien asioiden tulkkauksen ja käännöskulujen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös siirtomenojen maksamiseen yleisen edunvalvonnan ostopalvelujen päämiehille arvonlisäveron määrää vastaavana hyvityksenä.

Selvitysosa: Esitutkintalain (805/2011) 4 luvun 8 §:n perusteella alle 18-vuotiaalle asianosaiselle esitutkintaa varten edunvalvojan määräämisestä aiheutuneet kustannukset sekä edunvalvojan palkkio ja kustannukset maksetaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain soveltamisalan laajentaminen hallinto- ja erityistuomioistuimiin	100
Yleisen edunvalvonnan päämiehille suoritettava hyvitys yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi	587
Valtion vahingonkorvaustoiminnan keskittäminen (siirto momentille 28.20.01)	-400
Yhteensä	287

2015 talousarvio	11 152 000
2014 talousarvio	10 865 000
2013 tilinpäätös	10 293 782

21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 295 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ministeriön hallinnonallalla tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan.

Määrärahaa saa käyttää myös tuottavuutta edistäviin hankkeisiin liittyvän määräaikaisen henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat. Määräraha on tarkoitettu käyttää tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuusmäärärahan kasvu	44
Yhteensä	44
2015 talousarvio	295 000
2014 talousarvio	251 000
2013 tilinpäätös	207 000

29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 58 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös momentilta 25.10.50 yksityisille oikeusavustajille maksettaviin korvauksiin liittyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 28.01.29 (Valtori-siirrot)	-3 343
Tasomuutos	1 343
Yhteensä	-2 000
2015 talousarvio	58 000 000
2014 talousarvio	60 000 000
2013 tilinpäätös	59 582 146

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 4 306 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksiin saamelaiden kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen

2) avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville ja rikosten uhreista huolehtiville yhteisöille sekä rikollisuutta ehkäisevän työn arviointiin

3) avustuksiin Julkisen Sanan Neuvostolle ja säädösaineistoa julkaiseville yhteisöille

4) avustuksiin oikeusjärjestyksen ja demokratian kehittämistä ja tunnetuksi tekemistä tukevaan toimintaan.

Määrärahaa saa käyttää myös valtionhallinnon laitosten kanssa rikoksentorjuntaan ja rikoksentorjunnan arviointiin liittyvistä hankkeista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	3 405
Muut avustukset (enintään)	901
Yhteensä	4 306

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 lukien
Saamelaiskulttuurikeskuksen vuokrasopimusvaltuus						
Ennen vuotta 2015 tehdyt sitoumukset	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi
Vuoden 2015 sitoumukset	-	-	-	-	-	-
Menot yhteensä	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten vuoden 2014 tarkistukset	6
Saamelaiskäräjien kokousten ja vaalilautakunnan menojen kasvu (määräraha siirretty momentilta 25.01.01)	45
Vuokramenojen vuoden 2014 indeksikorotus	18
Vuokramenojen indeksikorotus	19
Yhteensä	88

2015 talousarvio	4 306 000
2014 talousarvio	4 218 000
2013 tilinpäätös	4 068 795

51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 160 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin

2) syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla maksettaviin korvauksiin sekä niihin liittyvien vähäisten asiamiespalkkioiden maksamiseen

3) valtion korvauksesta eräille internoiduille siviilihenkilöille annetun lain (xxx/2014) nojalla maksettaviin korvauksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtion korvaukset eräille internoiduille siviilihenkilöille	160
Yhteensä	160

2015 talousarvio	18 160 000
2014 talousarvio	18 000 000
2013 tilinpäätös	16 762 920

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Selvitysosa: Riippumattomat sekä hyvin ja tehokkaasti toimivat tuomioistuimet ovat edellytys perus- ja ihmis- oikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle, jota vaaditaan niin talouselämässä kuin kansalaisten keskinäisten suhteiden järjestämisessä. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttäminen sekä

ristiriitojen selvittäminen tasapuolisin menettelyin ennalta asetettujen yleisten sääntöjen pohjalta edellyttävät hyvin toimivaa oikeusjärjestelmää.

Kansallisen lainsäädännön lisäksi oikeusturvatehtävistä on säädetty kansainvälisin sopimuksin. Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimien arvioi oikeuskäytännössään sitä, miten jäsenvaltiot noudattavat kansainvälistä ihmisoikeussopimusta.

Tietotekniikan kehitys ja videoneuvottelulaitteiden käyttö antavat mahdollisuuden tehostaa työtä ja parantaa sähköisiä oikeuspalveluja. Lainkäytön laadun parannushankkeita on jatkettava sekä tuomioistuinten työmenetelmiä kehitettävä ottaen huomioon tietotekniikan tarjoamat mahdollisuudet.

Yleisissä tuomioistuimissa riita-asioden määrät ovat kasvaneet. Suppealla haastehakemuksella vireille tulleiden (summaariset) asioiden määrä on kasvanut huomattavasti muutamassa vuodessa. Summaarisia asioita on viime vuosina saapunut selkeästi enemmän kuin oli vakiintunut taso aiemmin. Asiamäärän arvioidaan vähentyvän noin viidenneksen edellisestä vuodesta v. 2014, mutta olevan edelleen korkea muutaman vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Merkittävä osuus käräjäoikeuksiin saapuneiden summaaristen asioiden kasvusta liittyy lyhytaikaisia lainoja koskevaan luottotoimintaan. Epäkohtien lieventämiseksi pikaluottotoimintaa koskevia säännöksiä on kiristetty, minkä voidaan olettaa vaikuttaneen positiivisesti asiamääräkehitykseen.

Tuomioistuinten käsiteltäväksi tulee yhä useammin laajoja ja oikeudellisesti vaativia asioita sekä uudenlaisia oikeudellisia kysymyksiä. Yhtenä syynä tähän on EU-säädösten ulottuminen vähitellen yhä laajemmalle hallintolainkäytössä sekä yksityis- ja rikosoikeudellisissa asioissa. Niin ikään puhtaasti kansallisessa lainsäädännössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia, jotka vaativat perehtymistä ja tulkintaa tuomioistuimissa. Myös oikeusturvaa koskevat odotukset ovat kasvaneet. Kaikki tämä asettaa yhä suurempia vaatimuksia niin lainkäyttöjärjestelmän toimivuudelle kuin henkilöstön ammatillisille taidoillekin.

Jotta oikeudenkäynnit eivät pitkittyisi, on tärkeää, että voimavarat on kohdennettu oikein tuomioistuimille ja niitä käytetään tehokkaasti. Keskimääräiset käsittelyajat ovat tuomioistuimissa kohtuulliset, mutta osa oikeudenkäynneistä kestää liian pitkään. Oikeusturvan yhtäläisen saatavuuden kannalta on tärkeää, että yksikkökohtaiset käsittelyajat eivät samantyyppisissä asioissa poikkea merkittävästi koko maan keskiarvosta ja että oikeudenkäynnin kokonaiskesto on kohtuullinen. Kokonaiskäsittelyajasta tulee ottaa vastuu asian käsittelyn kaikissa vaiheissa muun muassa seuraamalla erityisesti kussakin tuomioistuinasteessa yli vuoden viipyneitä asioita ja edistämällä niiden nopeaa käsittelyä.

Hovi- ja hallinto-oikeuksien rakenneuudistus toteutettiin 1.4.2014 lukien yhdistämällä Itä-Suomen hovioikeus ja Kouvolan hovioikeus. Itä-Suomen hallinto-oikeus muodostettiin Kuopion ja Kouvolan hallinto-oikeuksista. Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeudet yhdistettiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeudeksi. Samassa yhteydessä toteutettiin näiden tuomioistuinten osalta eräitä tuomiopiirijärjestelyjä. Rakenneuudistus luo pitkällä aikavälillä paremmat mahdollisuudet tuomioistuinten yleis- ja erityisosaamisen kehittämiseen yhä vaativammassa oikeusympäristössä. Myös henkilöstöresurssit voi helpommin kohdentaa tarkoituksenmukaisesti suuremmista tuomioistuinyksiköistä koostuvassa tuomioistuinrakenteessa.

Yleisissä tuomioistuimissa käsitellään ja ratkaistaan rikosoikeudellista vastuuta koskevat syyteasiat sekä yksityisoikeudellisia oikeussuhteita koskevat riita-asiat ja hakemusasiat. Yleiset tuomioistimet huolehtivat siten rikosvastuun toteuttamisesta kaikilla yksityisen ja yhteiskunnallisen toiminnan aloilla. Ne vastaavat myös oikeussuojan antamisesta yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille niiden keskinäisissä suhteissa sekä myös suhteissa julkisyhteisöihin silloin, kun kysymys ei ole hallinto-oikeudellisen lainsäädännön soveltamisesta.

Hallitusohjelman mukaisesti talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaisia toimenpiteitä jatketaan eri hallinnonaloilla. Tuomioistuimiin saapuvien talousrikosasioiden käsittelyyn kiinnitetään erityistä huomiota niiden käsittelyn joutuisuuden edistämiseksi.

Asiantuntija-avustajan käyttö tuli mahdolliseksi 1.5.2014 lukien kaikissa käräjäoikeuksissa lapsen huoltoa tai tapamisoikeutta koskevissa riidoissa. Tavoitteena on, että näissä asioissa päästään lapsen edun kannalta parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen ilman käsittelyn pitkittymistä. Hovioikeuksissa käytössä olevaa jatkokäsittelylupamenetelyä on tarkoitus laajentaa vuoden 2015 aikana siten, että yhä useampi asia kuuluisi jatkolupasäännösten soveltamispiiriin. Menettelyn tavoitteena on luoda edellytyksiä sille, että voimavaroja kohdennetaan enemmän asioihin, joissa on selkeä oikeussuojatarve. Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten toiminnanohjaus- ja dokumentinhallintajärjestelmän (AIPA) kehittämistä jatketaan. Tavoitteena on toteuttaa tietojärjestelmä, joka tukee tehokkaita työmenetelmiä ja mahdollistaa tuottavuuden parantamisen.

Hallintotuomioistuimilta haetaan muutosta viranomaisten eri hallinnonaloilla ja -tasoilla tekemiin päätöksiin. Hallinnossa tehdään vuosittain noin 20—30 milj. päätöstä, joista hallintotuomioistuihin saapuu valitusasioina käsiteltäviksi noin 30 000 asiaa. Näistä noin 4 000 asiassa valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakutuomioistuimissa käsiteltävien asioiden määrä on hallintopäätösten kokonaismäärään nähden vähäinen, mikä osoittaa, että hallinto toimii hyvin. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut, mutta myös muiden hallintotuomioistuinten ratkaisut ohjaavat koko julkisen vallankäytön lainmukaisuutta ja oikeusturvan toteutumista. Ratkaisuilla on myös vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan ja kilpailukykyyn. Esimerkiksi verotusta ja taloudellista kilpailua, julkisia hankintoja, maankäytön suunnittelua, rakentamista ja liikenneyhteyksiä, ympäristölupa-asioita sekä ulkomaalaisasioita koskevilla ratkaisuilla on usein myös välittömiä kansantaloudellisia vaikutuksia. Niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta on tärkeää turvata asioiden joutuessa käsittely ja päätösten oikeusvarmuus. Pitkät oikeusprosessit saattavat vaikuttaa heikentävästi kilpailukykyyn erilaisten investointipäätösten viivästyessä.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan tehtävät siirrettiin hallinto-oikeuksiin 1.9.2014 lukien.

Tietoja henkilöstöstä

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Yleiset tuomioistuimet			
Henkilöstömäärä, htv	2 497	2 490	2 470
Keski-ikä	47,6	46,0	46,0
Naisten osuus, %	68,6	69,0	69,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,3	8,0	8,0
Hallintotuomioistuimet			
Henkilöstömäärä, htv	667	670	670
Keski-ikä	48,4	47,0	47,0
Naisten osuus, %	69,8	70,0	70,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,2	8,0	8,0

Oikeusavun tavoitteena on oikeusturvan toteuttaminen oikeusapuasioissa yhdenvertaisesti, oikea-aikaisesti ja kohtuullisin kustannuksin. Valtion oikeusaputoimistojen tehtävänä on oikeusapupäätösten tekeminen ja asianajo oikeusapuasioissa. Valtion oikeusaputoimistoista kansalainen voi saada itselleen oikeudellisten asioiden hoitamista varten avustajan kokonaan tai osittain valtion varoilla. Oikeusaputoimistojen käsittelemistä asioista keskimäärin 69 % hoidetaan korvauksetta ja osakorvausta vastaan oikeusapua annetaan 24 prosentissa asioista.

Oikeusaputoimistoissa hoidettavista asioista suurimman osan muodostavat perhe- ja perintöoikeudelliset asiat. Oikeudenkäyntiasioissa julkista oikeusapua antavat myös asianajajat ja muut yksityiset lakimiehet.

Hallitusohjelman mukaisesti julkisen oikeusavun oikeudenmukaista kohdentumista on selvitetty. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on julkaissut selvitykset julkisen oikeusavun kohdentumisesta (tutkimustiedonanto 117/2013), Oikeusturvavakuutus ja julkinen oikeusapu (tutkimustiedonanto 119/2013) ja yksityisten avustajien toiminnasta (tutkimustiedonanto 124/2014). Julkisen oikeusavun haasteena on sekä oikeusaputoimistojen että yksityisten avustajien antaman oikeusapupalvelun alueellisen saatavuuden ja palvelun laadun turvaaminen. Oikeusavun tavoitettavuutta on selvitysten mukaan parantanut sähköinen asiointi, puhelinpalvelut ja etäpalvelu.

Vuonna 2014 käynnistettiin kokonaisselvitys oikeudellisten neuvontapalvelujen ja oikeusavun nykytilasta ja tarpeesta vuoteen 2025 mennessä. Ensivaiheessa laaditaan suunnitelma, jossa määritellään kokonaisselvityksen tavoitteet, eteneminen sekä niiden kytkeytyminen muuhun oikeudenhoitoon ja julkisiin neuvontapalveluihin.

Oikeusaputoimistojen keskimääräinen jonotusaika on noin 14 päivää. Oikeusaputoimistojen ajanvarausjärjestelmän käytäntöjä ja sähköisen asioinnin ajanvarausta kehitetään. Tavoitteena on, että ajanvaraus on nykyistä joustavampaa ja nopeampaa sekä jonotusaika lyhyempi.

Yleisen edunvalvonnan asiakkaita ovat henkilöt, jotka eivät kykene valvomaan etujaan tai hoitamaan taloudellisia asioitaan sairauden tai muun syyn takia. Edunvalvojan toiminta on luonteeltaan yksityisoikeudellisten asioiden hoi-

toa, kuten sopimusten tekemistä, kirjanpitoa, sijoitustoimintaa, laskujen maksua ja etuuksien hakemista. Edunvalvojan määrää maistraatti tai käräjäoikeus. Edunvalvojaksi voidaan määrätä joko yksityinen tai yleinen edunvalvoja.

Kuluttajariitalautakunta toteuttaa oikeusturvaa antamalla kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinoharjoittajien välisiin sekä asuntoa koskeviin yksityisten välisiin erimielisyyksiin. Kuluttajariitalautakunta ennaltaehkäisee, sovittelee ja ratkaisee lautakunnan toimivaltaan kuuluvia riita-asioita puolueettomasti, asiantuntevasti ja taloudellisesti. Lautakunnan tavoitteena on joutuisa asian käsittely. Vakiintuneella ratkaisukäytännöllään ja periaatteellisesti tärkeillä täysistuntoratkaisuillaan lautakunta linjaa ja ohjaa kuluttajaoikeutta. EU on antanut kuluttajariitojen vaihtoehtoista riidanratkaisua koskevan direktiivin (2013/11/EU), jota koskeva hallituksen esitys annetaan. Direktiivin voimaan saattamisen johdosta kuluttajariitalautakunnan sähköistä asiointia ja menettelytapoja kehitetään.

Tietoja henkilöstöstä

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Oikeusaputoimistot ja yleinen edunvalvonta			
Henkilöstömäärä, oikeusaputoimistot, htv	940	943	949
Keski-ikä	48,8	49,0	49,0
Naisten osuus, %	82,1	83,0	83,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	10,1	10,0	10,0
Kuluttajariitalautakunta			
Henkilöstömäärä, htv	32	32	32
Keski-ikä	47,6	48,0	48,0
Naisten osuus, %	63,6	64,0	64,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	12,8	11,0	10,0

01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 990 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon EU:lta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolten kanssa saatavat tulot.

Selvitysosa: Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa. Sen tehtävä on valituslupajärjestelmän pohjalta yksittäisiä valitusasioita tutkimalla ja ratkaisemalla antaa oikeuskäytäntöä ohjaavia ja yhtenäistäviä ennakkopäätöksiä lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Lisäksi korkein oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräisiä muutoksenhakua koskevia asioita ja antaa tasavallan presidentille lausuntoja armahdusasioissa ja Ahvenanmaan itsehallintoa koskevissa asioissa. Korkein oikeus valvoo alempien tuomioistuinten lainkäyttöä.

Korkeimpaan oikeuteen saapuvissa asioissa on havaittavissa sovellettavien oikeussääntöjen moninaistuminen, kuten eurooppaoikeuden ja muun kansainvälisen oikeuden kasvava merkitys. Sääntelyn ja muiden oikeuslähteiden

lisääntyminen, muuttuminen ja juttujen monimutkaistuminen lisäävät asioiden käsittelyn vaativuutta.

Oikeuskäytäntöä ohjataan ennakkopäätöksillä kaikilla esiin tulevilla oikeudenaloilla kulloinkin ajankohtaisten tarpeiden mukaan.

Korkeimpaan oikeuteen arvioidaan v. 2015 saapuvan noin 2 500 asiaa. Tavoitteena on, että valituslupan myöntämisestä tai epäämisestä koskeva päätös annetaan mahdollisimman joutuisasti, jotta niissä asioissa, joissa valituslupaa ei myönnetä, ratkaisun lainvoimaisuus ei viivästy tarpeettomasti. Jatkokäsittelylupajärjestelmän käyttöönoton yhteydessä käyttöön on otettu myös ohivalitus suoraan korkeimpaan oikeuteen. Tietyissä oikeudellisissa asioissa on tarpeen saada nopeasti ennakkoratkaisu, jolla on alemmissa asteissa ratkaisuja yhtenäistävä ja muutoksenhakua vähentävä vaikutus. Tavoitteena on, että vuoden 2015 lopussa vireillä olevista valitusasioista (valituslupan saaneet ja suorat valitukset) enintään 65 % on ollut vireillä yli 12 kuukautta. Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että vireillä olevista valitusasioista vähintään 33 % on ollut vireillä alle 9 kuukautta, noin 33 % 9—12 kuukautta ja enintään 33 % yli 12 kuukautta.

Tunnuslukutaulukko

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite/arvio
Ratkaistut asiat, kpl	2 582	2 600	2 450
— myönnetty valitusluvat	134	150	150
— annetut asiaratkaisut valitusasioissa	131	150	135
— julkaistut ratkaisut	102	110	100
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			
— kaikki asiat	6,2	7,0	6,8
— valituslupa-asiat	4,8	5,0	5,1
— asiaratkaisut	19,9	17,0	24,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/asia)	3 427	3 589	3 869
— tuottavuus (asia/htv)	34	33	31

Korkeimman oikeuden päätöksistä lain 701/1993 mukaisesti perittävänä maksuina arvioidaan kertyvän 110 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	8 844	9 002	8 993
Bruttotulot	-4	3	3
Nettomenot	8 848	8 999	8 990
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	662		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	758		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tietohallintomenot	-1
Toimitilamenot	30
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-6
Palkkaliukumasäästö	-32
Palkkausten tarkistukset	38
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-45
Vuokramenojen indeksikorotus	20
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-13
Yhteensä	-9

2015 talousarvio	8 990 000
2014 talousarvio	8 999 000
2013 tilinpäätös	8 944 000

02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 886 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon EU:lta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolten kanssa saatavat tulot.

Selvitysosa: Korkein hallinto-oikeus ratkaisee hallintolainkäyttöasiat ylimpänä oikeusasteena. Ratkaisuilla on oikeuskäytäntöä ohjaava ja yhtenäistävä vaikutus.

tus. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisemista asioista lähes 90 % koskee alueellisten hallinto-oikeuksien antamia päätöksiä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus ratkaisee muun muassa markkinaoikeuden sekä valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksistä tehtyjä valituksia.

Korkeimman hallinto-oikeuden on voitava vastata oikeusturvatehtävästään ratkaisemalla muutoksenhakuasiat joutuisasti ja perustellusti. Korkein hallinto-oikeus myös valvoo hallintolainkäyttöä muun muassa seuraamalla hallintotuomioistuimen käsittelyaikoja, voimavarojen riittävyyttä ja päätösten laatua sekä järjestämällä neuvottelupäiviä.

Korkeimman hallinto-oikeuden tulisi ratkaista asioita vähintään yhtä paljon kuin uusia tulee vireille. Määrärahojen niukkuudesta johtuen tähän ei kuitenkaan välttämättä päästä.

Ratkaistavien asioiden keskimääräinen käsittelyaika on niukoista voimavaroista huolimatta saatava pysymään

enintään 12 kuukaudessa. Asioista 30 % ratkaistaan alle 6 kuukaudessa ja 20 % 6-9 kuukaudessa. Yli 24 kuukauden käsittelyaikoja voi olla vain poikkeuksellisesti, lähinnä Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua odottavissa asioissa.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista asioista suurimpia asiaryhmiä ovat ulkomaalaisasiat, sosiaali- ja terveydenhuolto, rakentaminen ja ympäristö, verotus, valtio-oikeus ja yleishallinto sekä taloudellinen toiminta kuten kilpailuasiat ja julkiset hankinnat. Ulkomaalaisasioista suurin osa koskee hallinto-oikeuden kielteistä ratkaisua turvapaikkaa koskevissa asioissa. Vuonna 2013 saapui 374 turvapaikka-asiaa. Turvapaikka-asioiden määrän oletetaan olevan edelleen korkealla tasolla v. 2015. Tavoitteena on kuitenkin pitää keskimääräinen käsittelyaika näissä asioissa alle 8 kuukaudessa (8,6 kk v. 2013).

Tunnuslukutaulukko

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite/arvio
Ratkaistut asiat, kpl	4 304	4 000	3 900
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	12,2	11,0	12,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 522	2 737	2 760
— tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	42	40	40

Korkeimman hallinto-oikeuden suoritteista lain 701/1993 mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 290 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	10 872	10 975	10 896
Bruttotulot	16	5	10
Nettomenot	10 856	10 970	10 886
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	626		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	677		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tietohallintomenot	-55
Toimitilamenot	20
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-7
Palkkaliukumasäästö	-39
Palkkausten tarkistukset	49
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-55
Vuokramenojen indeksikorotus	18
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-15
Yhteensä	-84

2015 talousarvio	10 886 000
2014 talousarvio	10 970 000
2013 tilinpäätös	10 907 000

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 246 746 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetusta laista (715/2011) aiheutuviin menoihin ja siirtomenojen maksamiseen asianajajayhdistykselle luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 24 §:n 2 momentin mukaisesti.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/1993) eikä avioliittoasetuksen (820/1987) mukaisesti perittäviä maksuja.

Selvitysosa: Hovioikeuksiin saapui yhteensä 9 689 asiaa v. 2013 (9 777 asiaa v. 2012). Saapuvien asioiden määrä laskee edelleen ja v. 2015 arvioidaan saapuvan noin 9 500 asiaa. Vuonna 2013 saapuneista asioista oli 37 % siviiliasioita ja 63 % rikosasioita. Keskimääräinen käsittelyaika on lyhentynyt 5,8 kuukauteen. Asioista 61 % käsiteltiin alle 6 kuukaudessa ja 6 % viipyi hovioikeudessa yli vuoden. Yksittäisen hovioikeuden keskimääräinen käsittelyaika ylitti enimmillään 1,5 kuukautta koko maan keskiarvon v. 2013. Tavoitteena on, että alueelliset käsittelyaikaerot pienenevät. Vanhojen, yli vuoden vireillä olleiden asioiden määrään kiinnitetään erityistä huomiota ja tavoitteena on, että näiden osuus vireillä olevista asioista on alle 7 %.

Tavoitteena on estää asioiden kokonaiskäsittelyajan pitkittyminen. Pitkään esitutkinnassa, syyteharkinnassa ja kärjäoikeusvaiheessa viipyneiden asioiden kokonais-

käsittelyaika tulee ottaa huomioon. Hovioikeudet pyrkivät siihen, että aiemmissa vaiheissa yli kolme vuotta kes-täneiden asioiden käsittelyaika hovioikeusvaiheessa on enintään 12 kuukautta.

Kärjäoikeuksiin saapui v. 2013 noin 571 000 rikos- ja siviilioikeudellista asiaa. Siviilioikeudellisia asioita saapui noin 500 000, joista 88 % tuli vireille suppealla haas-tehakemuksella. Näiden ns. summaaristen asioiden määrä on ollut viime vuosina voimakkaassa kasvussa ja ta-loudellisen tilanteen vuoksi säilynee korkeana, vaikka lyhytaikaista luottotoimintaa koskevat lainsäädäntömuu-tokset ovat vähentäneet asiamääriä kuluvana vuonna edellisen vuoden tasosta ja summaaristen asioiden en-nustetaan edelleen vähentyvän v. 2015.

Pääkäsittelyssä ratkaistavien laajojen riita-asioiden osalta tavoitteena on, että asioista 35 % ratkaistaan alle 6 kuukaudessa ja enintään 25 prosentissa käsittelyaika on yli vuoden. Yksinkertaiset rikosasiat voidaan käsitellä kirjallisessa menettelyssä pääkäsittelyä toimittamatta. Kirjallisesti ratkaistavien rikosasioiden osuuden arvioi-daan v. 2015 olevan aiempien vuosien tasolla (n. 33 %).

Lautamieskokoonpanoa kevennettiin 1.5.2014 voi-maan tulleealla muutoksella siten, että eri kokoonpano-vaihtoehtoista vähennettiin yksi lautamies. Kokoonpa-nosäännösten muutoksella tavoitellaan taloudellisia sääs-töjä.

Rikosasioiden pääkäsittelyn peruuntumisten osalta ta-voitteena on, että peruuntumisosuus vähenee nykyisestä noin 20 prosentista. Istuntojen peruuntumistarpeen arvi-oidaan vähentyvän muun muassa videokuulemisia lisää-mällä. Videoyhteyksien käyttöalaa on tarkoitus laajentaa asiaa pohtineen työryhmän esitysten pohjalta.

Vuoden 2013 lopussa vanhoja, yli vuoden vireillä ol-leita laajoja riita-asioita oli 3 364 kappaletta eli 38 % vi-reillä olevista laajoista riita-asioista. Tavoitteena on, että vanhojen asioiden osuus on v. 2015 tätä pienempi. Laa-jojen riita-asioiden keskimääräisen käsittelyajan enna-koidaan kuitenkin pysyvän korkealla tasolla v. 2014, koska kärjäoikeuksissa on vireillä paljon laajoja riita-asioita, jotka ratkaistaneen vuoden 2014 kuluessa. Kes-kimääräinen käsittelyaika rikosasioissa v. 2013 oli 4,0 kuukautta ja pääkaupunkiseudun suurissa kärjäoikeuk-sissa 4,7—7,6 kuukautta. Vuonna 2015 tavoitteena on, ettei minkään kärjäoikeuden keskimääräinen käsittely-aika rikosasioissa ole yli 3 kuukautta koko maan keskiar-voa pidempi. Lisäksi tavoitteena on, että 45 prosentissa rikosasioista käsittelyaika on enintään 2 kuukautta, ja et-tä käsittelyaika ylittää 9 kuukautta enintään 10 prosentis-sa rikosasioista.

Vuoden 2013 lopussa yli vuoden vireillä olleita rikos-asioita oli 3 013 kappaletta eli 17 % vireillä olevista asi-

oista. Tavoitteena on, että vanhojen vireillä olevien asioiden osuus on v. 2015 tätä pienempi.

Tavoitteena on estää asioiden kokonaiskäsittelyajan pitkittyminen. Pitkään esitutkinna ja syyteharkinnassa viipyneiden asioiden kokonaiskäsittelyaika tulee rikosasioissa ottaa huomioon. Keskimääräinen käsittelyaika-tavoite on 9 kuukautta niissä asioissa, joissa esitutkinta ja syyteharkinta ovat kestäneet yhteensä yli kaksi vuotta. Sama tavoite koskee kaikkia talousrikosasioita ja tukee näin ollen harmaan talouden torjuntaohjelman tavoitteita. Varsinaisten talousrikosasioiden käsittelyyn kohdennetaan voimavaroja ruuhkautumisen välttämiseksi siten, että niitä ratkaistaan yhtä paljon kuin niitä saapuu.

Asiantuntija-avusteinen lasten huoltoriitojen sovittelumenettely otettiin käyttöön 1.5.2014 lukien koko maassa.

Hallinto-oikeuksiin saapui 20 824 asiaa v. 2013. Vuonna 2013 suurimpia asiaryhmiä olivat sosiaali- ja terveydenhuolto (31 %), ulkomaalaisasiat (16 %) ja verot (15 %). Vuonna 2015 asiarakenteessa ei arvioida tapahtuvan merkittäviä muutoksia aiempaan nähden.

Keskimääräinen käsittelyaika oli 7,9 kuukautta v. 2013. Asioista 46 % käsiteltiin alle kuudessa kuukaudessa ja 24 % viipyi hallinto-oikeudessa yli vuoden. Yksittäisen hallinto-oikeuden keskimääräinen käsittelyaika ylitti enimmillään 2,2 kuukautta koko maan keskiarvon v. 2013. Tavoitteena on, että alueelliset käsittelyaikaerot pienenevät. Vanhojen, yli vuoden vireillä olleiden asioiden määrään kiinnitetään erityistä huomiota ja tavoitteena on, että näiden osuus vireillä olevista asioista pysyy

alle 10 prosentissa (vuoden 2013 lopussa 1 245 asiaa eli 9 %).

Ulkomaalaisasiat muodostavat merkittävän osan hallinto-oikeuksiin saapuvista asioista. Turvapaikka-asiat kuuluvat ulkomaalaisasioiden ryhmään ja niitä käsittelee yksinomaan Helsingin hallinto-oikeus. Turvapaikka-asioita saapui yli 1 000 v. 2013. Turvapaikka-asioiden määrän oletetaan olevan korkealla tasolla myös v. 2015. Tavoitteena on, että turvapaikka-asiat käsitellään joutuisasti siten, että keskimääräinen käsittelyaika näissä asioissa on alle 6 kuukautta.

Vakuutusoikeyteen saapui 6 696 asiaa v. 2013 (6 521 v. 2012). Asiamäärän arvioidaan pysyvän lähes samalla tasolla. Vakuutusoikeyden prosessin avoimuuden lisääminen hallitusohjelman mukaisesti edellyttää varautumista asiantuntijalausunnoista aiheutuvien kustannusten lisääntymiseen.

Markkinaoikeyteen saapuneiden asioiden määrä tulee kasvamaan merkittävästi v. 2014, kun IPR-asioiden keskittäminen 1.9.2013 lukien vaikuttaa asiamäärään koko vuoden osalta.

Työtuomioistuimeen on 2000-luvulla saapunut vuosittain 100—190 asiaa. Vuonna 2013 saapuneiden asioiden määrä oli 222 ja asiamäärän arvioidaan pysyvän samalla tasolla v. 2015.

Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut vuodelle 2015 seuraavat alustavat arviot ja toiminnalliset tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite/arvio
Hovioikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	9 675	9 850	9 500
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	5,8	5,8	5,5
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 760	1 711	1 700
Tuottavuus (työmäärä/htv)	48	50	52
Käräjäoikeudet			
Ratkaistut asiat yhteensä, kpl	570 725	567 700	450 000
— Rikosasiat	55 455	57 500	60 000
— Laajat riita-asiat	10 446	11 800	9 500
— Summaariset asiat	430 322	420 900	300 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk			
— Rikosasiat	4,0	3,9	3,8
— Laajat riita-asiat	11,4	13,1	8,5

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite/arvio
— Summaariset asiat	2,5	2,6	2,4
— Velkajärjestelyasiat	5,9	5,8	5,5
Taloudellisuus (€/työmäärä)	604	580	580
Tuottavuus (työmäärä/htv)	120	127	127
Hallinto-oikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	20 187	20 900	21 400
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,9	8,3	8,0
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 088	1 062	1 080
Tuottavuus (työmäärä/htv)	72	74	73
Vakuutusoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	6 000	7 000	7 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	12,3	11,5	11,5
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	1 326	1 136	1 100
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	58	67	68
Markkinaoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	558	590	700
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,4	10,0	9,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	4 961	6 660	5 000
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	18	13	16
Työtuomioistuin			
Ratkaistut asiat, kpl	190	180	180
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	4,1	5,5	5,5
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	5 075	5 400	5 400
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	22	21	21

Tuomioistuinten suoritteista lain 701/1993 mukaisesti perittävänä maksuina arvioidaan kertyvän noin 31 milj. euroa momentille 12.25.10. Niiden suoritteiden koko-

naiskustannuksista, joista edellä mainitun lain perusteella maksuja peritään, voidaan maksuilla kattaa noin 33 %.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	244 462	259 252	247 246
Bruttotulot	746	70	500
Nettomenot	243 716	259 182	246 746
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	13 513		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	24 383		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Yleiset tuomioistuimet

Hovioikeudet	39 200
Käräjäoikeudet	140 770
Työtuomioistuimet	1 000
Yhteensä	180 970

Hallintotuomioistuimet

Hallinto-oikeudet	35 000
Markkinaoikeus	3 700
Vakuutus oikeus	8 000
Yhteensä	46 700

Tietohallinto- ja muut menot

Yhteensä	19 076
-----------------	---------------

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan asioiden siirto hallinto-oikeuksiin	544
Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten aineistopankki (AIPA) (vuoden 2014 talousarvion siirto momentilta 28.70.20)	-8 500
Teollis- ja tekijäoikeusasioiden (IPR) keskittäminen markkinaoikeuteen (vuoden 2014 talousarvion siirto momentilta 32.40.03)	-231
Tuottavuustoimet (uusi tuottavuusohjelma -49 000 euroa, tuottavuusmääräraha 19 000 euroa)	-30
Viran siirto Kouvolan hallinto-oikeudesta oikeusministeriöön	-45
Vuoden 2014 kertaluonteinen määräraha (ruuhkautuneet tuomioistuimet)	-1 000
Hallinnon tilatehokkuus (HO)	-100
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-156
Palkkaliukumäsäästö	-796
Palkkausten tarkistukset	1 169
Säästö päätös	-4 200
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-1 229
Vuokramenojen indeksikorotus	481
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-343
Tasomuutos	2 000
Yhteensä	-12 436

2015 talousarvio	246 746 000
2014 talousarvio	259 182 000
2013 tilinpäätös	254 587 000

04. (25.10.04 ja 05) Oikeusaputoimistojen ja kuluttajajärjestöjen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 60 967 000 euroa.

Momentille nettoutettavista tuloista oikeusavun saajan hävinneen vastapuolen korvaukset oikeudenkäyntikuluista budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää myös holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (575/2008) tarkoitettujen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen.

Momentin nettobudjetoinnissa ei ole otettu huomioon holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain 8 §:ssä tarkoitettuja yleisen edunvalvonnan päämiehen varoista perittäviä palkkioita ja korvauksia.

Selvitysosa: Yleisen edunvalvonnan toimintamenomomentti 25.10.05 on yhdistetty momenttiin 25.10.04 ja yleisen edunvalvonnan menot budjetoidaan bruttoperusteisesti 1.1.2015 lukien.

Oikeusaputoimistoihin saapui noin 44 700 oikeusapua asiaa v. 2013. Saapuneista asioista 84 % oli siviili- ja hallinto-oikeudellisia asioita ja rikosasioita 16 %. Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat olivat suurin asiaryhmä (49 %). Vuosina 2014 arvioidaan saapuvan noin 47 500 asiaa ja v. 2015 noin 47 600 asiaa. Oikeusaputoimistojen keskimääräinen jonotusaika oli koko maassa 13,9 päivää v. 2013. Tavoitteena on, että koko maan keskimääräinen jonotusaika on 12 päivää v. 2014 ja 11 päivää v. 2015. Tavoitteena on jonotusajan alueellisten erojen kaventaminen oikeusavun henkilöstöresurssien oikealla mitoituksella sekä etäpalvelulla ja muilla tehostamistoimilla. Tavoitteena on, että oikeusapupalvelun alueellinen saatavuus turvataan ja palvelua saadaan tasapuolisesti koko maassa.

Oikeusaputoimistojen yleisen edunvalvonnan päämäärä oli noin 35 900 päämiestä v. 2013. Oikeusaputoimistoissa hoidettiin noin 32 500 päämiehen edunvalvontaa ja ostopalveluina noin 3 400 päämiehen edunvalvontaa. Päämiehistä täysi-ikäisiä oli 93 %. Ostopalveluja tarvitaan täydentämään oikeusaputoimistojen virkатыönä tuottamaa edunvalvontaa. Palveluja ostetaan erityisesti silloin, kun se on tarpeen palveluiden alueellisen saatavuuden turvaamiseksi.

Kuluttajajärjestöjen lautakuntaan saapui noin 5 400 valitusta v. 2013. Lautakuntaan valitettiin eniten henkilökuljetuksista (lennon viivästyminen, peruuttaminen), asuntoasi-

oista (rakentaminen ja remontointi) ja autokaupoista. Vuonna 2014 arvioidaan saapuvan noin 5 500 asiaa ja v. 2015 noin 5 600 asiaa. Kuluttajariitalautakunnan keskimääräinen kokonaiskäsittelyaika oli 8,7 kk v. 2013. Tavoitteena on, että kokonaiskäsittelyaika on 8,5 kk v. 2014 ja 8 kk v. 2015. Valitusten sähköistä käsittely-

prosessia kehitetään kokonaiskäsittelyajan lyhentämiseksi.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on alustavasti asettanut oikeusaputoimistoille ja kuluttajariitalautakunnalle seuraavat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2015:

Oikeusapu

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite
Käsitellyt asiat, kpl	44 164	46 100	46 100
Oikeusapuohjaus, kpl	8 651	10 000	10 000
Oikeusapupäätökset yksityisille asiamiehille, kpl	24 184	24 500	25 000
Taloudellisuus (euroa/painotettu työmäärä)	113	116	118
Tuottavuus (painotettu työmäärä/htv)	478	484	486

Yleinen edunvalvonta

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Päämiesten määrä, kpl	35 891	36 900	37 300
— oikeusaputoimisto edunvalvojana	32 530	33 300	33 700
— edunvalvonta ostopalveluna	3 361	3 600	3 600
Taloudellisuus (bruttomeno/päämies)	820	825	830
Tuottavuus (päämiesmäärä/htv)	61	64	64

Kuluttajariitalautakunta

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite
Käsitellyt valitukset, kpl	5 009	4 900	5 000
Taloudellisuus (€/käsitelty asia)	419	440	440
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	159	157	157
Käsittelyaika, kk	8,7	8,5	8,0

Yleisen edunvalvonnan palveluista lain 575/2008 mukaisesti perittävänä palkkiona arvioidaan kertyvän noin 22 200 000 euroa momentille 12.25.15. Edunvalvonta-

palkkioiden määrä vastaa noin 69 % yleisen edunvalvonnan kokonaismenoista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	62 184	65 182	66 167
Bruttotulot	27 349	23 400	5 200
Nettomenot	34 835	41 782	60 967
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	17 983		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	22 024		

Oikeusavun maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (Julkisoikeudellinen toiminta, 1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen ta- lousarvio	2015 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	3 591	3 700	3 700
— muut tuotot	97	-	-
Tuotot yhteensä	3 688	3 700	3 700
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 470	6 450	6 450
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 782	-2 750	-2 750
Kustannusvastaavuus, %	57	57	57

Oikeusavun maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (Liiketaloudellinen toiminta, 1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen ta- lousarvio	2015 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 451	1 500	1 500
— muut tuotot	27	-	-
Tuotot yhteensä	1 478	1 500	1 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 616	1 700	1 616
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-138	-200	-116
Kustannusvastaavuus, %	91	88	93

Oikeusavun palkkioista säädetään valtioneuvoston asetuksessa oikeusavun palkkioperusteista (290/2008).

Yleisen edunvalvonnan maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	22 237	18 200	22 200
— muut tuotot	4	-	-
Tuotot yhteensä	22 241	18 200	22 200
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	0	0	22 200
Tuotot yhteensä	22 241	18 200	22 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	27 829	29 100	28 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-5 588	-10 900	-6 700
Kustannusvastaavuus, %	80	63	77

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tietohallintomenot	-20
Vuoden 2014 talousarvion kertaluonteinen siirto momentille 25.01.01	600
Yleisen edunvalvonnan bruttobudjetointi	19 726
Yleisen edunvalvonnan ostopalvelujen päämiehille suoritettavan hyvityksen vaikutukset toiminnan hallinto- ja muihin menoihin	361
Hallinnon tilatehokkuus (HO)	-85
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-29
Palkkaliukumasäästö	-219
Palkkausten tarkistukset	270
Säästö päätös	-1 100
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-306
Vuokramenojen indeksikorotus	72
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-85
Yhteensä	19 185

2015 talousarvio	60 967 000
2014 talousarvio	41 782 000
2013 tilinpäätös	38 876 543

(05.) Yleisen edunvalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määrärahan ehdotetaan yhdistettäväksi momenttiin 25.10.04.

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 44 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) oikeusapulaissa (257/2002)
- 2) yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993)
- 3) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997) säädettyjen korvausten maksamiseen
- 4) enintään 1 100 000 euroa konkurssilain (120/2004) mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin sekä julkisselvityksestä aiheutuvien muiden konkurssimenettelyn menojen maksamiseen.

Momentille budjetoituihin yksityisille oikeusavustajille maksettaviin korvauksiin liittyvät arvonlisäveromenot maksetaan momentilta 25.01.29.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Oikeusapu ja puolustus	38 300 000
Asianomistajan avustaminen	200 000
Yksityishenkilön velkajärjestely	1 800 000
Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaus	3 500 000
Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkiot sekä julkisselvityksestä aiheutuvat muut konkurssimenettelyn menot (enintään)	1 100 000
Yhteensä	44 900 000

Vuonna 2013 yksityisten avustajien hoitamiin oikeusapuasioihin annettiin noin 32 600 maksatuspäätöstä. Yksityisille asiamiehille oikeusavusta suoritettavista kustannuksista 89 % kertyi yleisiltä tuomioistuimilta ja 6 % hallintotuomioistuimilta. Oikeusavun tuomioistuinasioista rikosasiat ovat määrällisesti ja kustannuksiltaan suurin asiaryhmä. Yksityishenkilön velkajärjestelylain mukaiset korvaukset olivat noin 2,3 milj. euroa. Syytteestä vapautettujen oikeudenkäyntikulujen korvaukset olivat noin 9,8 milj. euroa. Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien palkkiot olivat noin 1,1 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisselvityksestä aiheutuneen konkurssimenettelyn kertaluonteinen vuoden 2014 talousarvion meno (Avilon Fibres Oy)	-350
Julkisselvityskulujen kasvu	100
Yhteensä	-250

2015 talousarvio	44 900 000
2014 talousarvio	45 150 000
2013 tilinpäätös	57 817 023

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

Selvitysosa: Ulosotto-organisaatio on kaksiportainen. Se muodostuu keskushallinnosta ja sen alaisesta 22 paikallisesta ulosottovirastosta. Keskushallinnon tehtävät kuuluvat Valtakunnanvoudinvirastolle. Asetus ulosottovirastojen toimipaikoista tuli voimaan 1.1.2013. Sen mukaan ulosottovirastot siirtyvät toimimaan vuoden 2015 alusta 66 toimipaikassa entisen 178 sijaan. Ulosottolaitoksessa on meneillään v. 2012 aloitettu tuottavuuden ja taloudellisuuden parantamiseen liittyvä selvitystyö, jossa pohditaan ulosottolaitoksen tehtäviä ja työmenetelmiä sekä niiden edellyttämää virkarakennetta (rakenneuudistus). Erityisesti selvitetään mahdollisuuksia toimistohenkilöstön entistä laajempaan käyttöön täytäntöönpanotoimituksissa, sähköisen asioinnin ja menettelyn lisäämiseen sekä asioiden ja tehtävien keskittämiseen. Selvitystyötä on tarkoitus jatkaa konkreettisella suunnittelutyöllä sekä pilotoinneilla v. 2015.

Talousrikollisuuden torjuntaan ja harmaan talouden vastaiseen toimintaan keskittyvä erikoisperintä toimii maanlaajuisesti jaettuna kuuteen erikoisperintäalueeseen. Erikoisperinnän toimintaedellytyksiä on parannettu harmaan talouden torjunnan lisärahoituksen turvin nimittämällä jokaiselle alueelle päätoiminen erikoisperinnästä vastaava kihlakunnanvoudi ja hänen alaisenaan toimiva erikoisperintätehtäviin erikoistunut henkilöstö, joka on saatu pääosin ulosoton nykyhenkilöstöstä. Erikoisperinnän hallinnollista ohjausta on tehostettu Valtakunnanvoudinvirastossa. Tavoitteena on jatkaa tehokasta velkojen maksamisen välttelyyn liittyvien väärinkäytösten käsittelyä, väärinkäytösten ennaltaehkäisyä sekä erikoisperintään liittyvää viranomaisyhteistyön kehittämistä. Tavoitteena on myös menettelytapojen ja seulontamenettelyn kehittäminen uusien erikoisperintävelallisten yhä paremmaksi tunnistamiseksi ulosotossa vireillä olevien velallisten joukosta. Vuonna 2015 on myös kartoitettava erikoisperinnän toiminta tulevaisuudessa, koska nykyinen harmaan talouden lisärahoitus päättyy vuoden 2015 lopussa.

Konkurssiasiamiehen toimisto on konkurssipesien hallinnon valvontaa hoitava viranomainen.

Tietoja henkilöstöstä

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Valtakunnanvoudinvirasto			
Henkilötyövuodet	23	24	24
Keski-ikä	44	45	45
Naisten osuus, %	68	67	66
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	4,4	4,4	5,0
Ulosottovirastot			
Henkilötyövuodet	1 254	1 250	1 247

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Keski-ikä	49	48	48
Naisten osuus, %	67	67	67
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	9,5	9,5	9,6
Konkurssiasiamiehen toimisto			
Henkilötyövuodet	10	10	10
Keski-ikä	49	50	51
Naisten osuus, %	40	40	40
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	5,8	6,0	6,0

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 103 663 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Valtakunnanvoudinviraston, ulosottovirastojen, Ahvenanmaan maakunnanvoudinviraston ja Konkurssiasiamiehen toimiston toimintamenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon EU:lta saatavat tulot, yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolten kanssa saatavat tulot sekä Konkurssiasiamiehen toimiston erityistilintarkastuksista takaisin perittävät korvaukset.

Selvitysosa: Ulosottoon arvioidaan v. 2015 saapuvan 2,8 milj. asiaa (v. 2013 3,1 milj. asiaa, v. 2014 arviolta 2,8 milj. asiaa). Vuosittain ulosotossa olevien velallisten määrä on hieman noussut (527 000 eri velallista v. 2011, 529 000 eri velallista v. 2012 ja 538 000 eri velallista v. 2013). Vuoden 2013 lopussa ulosotossa oli kaikkiaan 238 000 velallista, joista pitkäkestoisessa ulosotossa eli yli kolme vuotta ulosotossa yhtäjaksoisesti oli ollut 19 % ja alle vuoden 58 %.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on asettanut ulosottolaitoksen toiminnalle vuodelle 2015 alustavasti seuraavat tulostavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite/arvio
Käsitellyt asiat (1 000 kpl)	3 008	2 900	2 900
Peritty (milj. euroa)	1 031	950	950
Perityn euron kustannukset (euroa)	0,1	0,1	0,1
Perittyjen ja varattomien rahasaamisten suhde			
Asiamäärästä, %	46	45	45
Rahamäärästä, %	50	45	45
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,9	6,9	7,0
Taloudellisuus (euroa/käsitelty asia)	33	37	37
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	2 408	2 245	2 251
Erikoisperinnästä tilitetty suoraan velkojille (milj. euroa)	39	25	20
Erikoisperinnän käsiteltäväksi otettu euromäärä (milj. euroa)	117	90	90
Konkurssipesien erityistarkastuksia	124	140	130
Aloitetaan konkurssipesien julkisselvityksiä	92	80	70
Ulosottokanteluiden määrä	65	70	70
Ulosottokanteluiden käsittelyaika, kk	5	5,2	5,2

Ulosoton tavoitteena on tehokas velkojen perintä samalla asianosaisten oikeusturvasta huolehtien. Ulosotto-

virastojen toiminnassa pyritään etupainotteiseen toimintaan, jossa velallisen taloudellinen tilanne saadaan selvi-

tettyä, syrjäntymistä ehkäistä ja oikeat toimenpiteet valittua mahdollisimman nopeasti asian vireille tultua. Lyhyiden käsittelyaikojen tavoitteena on velallisen lisävelkaantumisen ehkäiseminen ja luottotappioiden torjunta.

Erikoisperinnän ja vaativan perinnän avulla pyritään puuttumaan myös aikaa vieviin ja laajaa selvitystyötä edellyttäviin tapauksiin, joissa ulosottoa pyritään tarkoituksellisesti välttelemään erilaisin omaisuusjärjestelyin.

Hallitusohjelman mukaisesti harmaan talouden vastaisia toimenpiteitä on tehostettu kehittämällä erikoisperintää ja lisäämällä konkurssipesien erityistarkastuksia.

Konkurssien määrä on pysynyt korkealla tasolla ja se on lisännyt Konkurssiasiamiehen toimiston työmäärää. Vuoden 2014 keväällä Konkurssiasiamiehen toimiston valvonnassa oli noin 3 860 vireillä olevaa konkurssimenettelyä, joista 450 on julkisselvitystä sekä noin 900 yrityssaneerausta. Konkurssiasiamiehen toimiston toimintaa tehostetaan kehittämällä työmenetelmiä ja hyödyntämällä konkurssien ja yrityssaneerausten tietohallintajärjestelmää, joka otettiin tuotantokäyttöön v. 2013.

Konkurssimenettelyä voidaan konkurssiasiamiehen hakemuksesta jatkaa julkisselvityksenä, jos sitä voidaan pi-

tää perusteltuna pesän vähävaraisuuden taikka velalliseen tai konkurssipesään kohdistuvien selvitystarpeiden vuoksi. Erityistarkastusten kohteena ovat raukeavat ja vähävaraiset konkurssipesät, joihin erityistarkastus tehdään konkurssivelallisen tekemien talousrikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi. Sekä julkisselvitysmenettelyllä että erityistarkastuksilla pyritään torjumaan harmaata taloutta ja talousrikollisuutta. Erityistarkastusmenoista arvioidaan saatavan perityksi valtiolle takaisin 14 %. Tavoitteena on käynnistää vuosittain 60—80 julkisselvitystä sekä tehdä 130—150 velallisen ja konkurssipesän hallinnon erityistarkastusta. Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaan liittyvää viranomaisyhteistyötä jatketaan ja hyvää pesänhoitotapaa kehitetään pesänhoitajien koulutuksella sekä hyvää pesänhoitotapaa koskevien suositusten päivityksellä yhdessä konkurssiasiaineuvottelukunnan kanssa.

Ulosottomaksutuloina arvioidaan momentille 12.25.20 kertyvän 72 000 000 euroa. Ulosottomaksutulojen määrä vastaa noin 70 % ulosottovirastojen kokonaismenoista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	104 778	105 491	103 783
Bruttotulot	119	114	120
Nettomenot	104 659	105 377	103 663
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 550		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 105		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimet (uusi tuottavuusohjelma -21 000 euroa, tuottavuusmääräraha 8 000 euroa)	-13	Palkkaliukumasäästö	-373
Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon aloittamistehtävien keskittäminen Rikosseuraamuslaitokselle (siirto momentille 25.40.01)	-274	Palkkausten tarkistukset	581
Hallinnon tilatehokkuus (HO)	-50	Säästöpäätös	-1 000
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-26	Toimintamenojen tuottavuussäästö	-529
		Vuokramenojen indeksikorotus	118
		Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-148
		Yhteensä	-1 714
		2015 talousarvio	103 663 000
		2014 talousarvio	105 377 000
		2013 tilinpäätös	106 214 000

30. Syyttäjät

Selvitysosa: Syyttäjälaitoksen vaikuttavuustavoitteena on huolehtia rikosvastuun toteuttamisesta osana rikosasioiden käsittelyketjua tehokkaasti ja laadukkaasti asianosaisten oikeusturva huomioon ottaen. Asianosaisten kannalta keskeisiä mitattavissa olevia laatuun ja yhdenvertaisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat käsittelyn nopeus ja erot syyttäjänvirastojen välisissä syyteharkinta-ajoissa.

Rikosprosessin laatua ja nopeutta parannetaan kehittämällä syyttäjän ja poliisin esitutkintayhteistyötä ja käyttämällä tarkoituksenmukaisinta prosessimenettelyä. Vuoden 2014 alusta voimaan tulleen uuden esitutkintalain velvoitteet sitovat syyttäjien työpanosta enenevässä määrin esitutkintayhteistyöhön, mutta nopeuttavat siirtymävaiheen jälkeen syyteharkintaa.

Toimintaa sopeutetaan aleneviin määrärahakehyksiin työprosesseja ja lainsäädäntöä kehittämällä oikeudenhoidon uudistamisohjelman 2013—2025 linjausten mukaisesti.

Talousrikosasioiden käsittelyä tehostetaan hallitusohjelman ja talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämistä koskevan torjuntaohjelman mukaisesti.

Paikallissyyttäjille saapui v. 2013 yhteensä 83 720 asiaa. Ratkaistujen asioiden määrä oli 82 829 asiaa. Lisäksi ratkaistiin noin 180 000 summaarista asiaa. Kun summaaristen asioiden uusi lainsäädäntö tulee voimaan, syyttäjät käsittelevät jatkossa noin 60 000 summaarista asiaa. Sekä saapuvien että ratkaistujen asioiden määrän arvioidaan olevan noin 86 000 asiaa.

Tietoja henkilöstöstä

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Syyttäjälaitos			
Henkilötyövuodet	543	533	510
— joista syyttäjiä ¹⁾	370	361	343
— joista paikallissyyttäjät	349	340	322
Keski-ikä	46,4	46,0	46,6
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	6,4	7,0	7,5

¹⁾ Syyttäjiin lasketaan myös valtakunnansyyttäjänviraston neuvotteleva virkamies, ylitarkastajat ja lakimies.

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 44 965 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtakunnansyyttäjänviraston, syyttäjänvirastojen ja Ahvenanmaan maakunnansyyttäjänviraston toimintamenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon EU:lta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten

ja talousarvion ulkopuolisten osapuolten kanssa saatavat tulot.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut syyttäjälaitoksen toiminnalle vuodelle 2015 alustavasti seuraavat tavoitteet:

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite
Joutuisuus			
— keskimääräinen syyteharkinta-aika, kk	1,9	2,0	2,1
— yli 6 kk syyteharkinnassa olleita asioita avoimna	1 791	2 000	2 450

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite
— yli vuoden syyteharkinnassa olleita asioita avoimna	169	150	180
Tuottavuus			
— ratkaistut asiat/htv (koko henkilöstö)	152	171	171
— ratkaistut asiat (painotettu työmäärä/htv, koko henkilöstö ¹⁾)	828	827	827
— ratkaistut asiat/htv (syyttäjät)	224	248	248
— ratkaistut asiat (painotettu työmäärä/htv, syyttäjät)	1 215	1 223	1 223
Taloudellisuus			
— toimintamenot/ratkaisu, euroa	553,3	458,0	458,0
— toimintamenot/ratkaisu (painotettu työmäärä), euroa	101,9	102,12	102,0

¹⁾ Painotetussa työmäärässä huomioidaan se, että tietyt juttutyypit ovat toisia työlämmät ja sitovat enemmän resursseja. Painotettu työmäärä lasketaan ratkaisutuksista, joiden aiheuttama työmäärä arvioidaan rikosnimikkeidensä perusteella keskimääräisen työmäärän mukaan. Painotettuun työmäärään vaikuttavat myös vähintään viisi istuntopäivää kestäneet käräjäoikeuskäsittelyt.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	45 267	45 983	45 025
Bruttotulot	102	60	60
Nettomenot	45 165	45 923	44 965
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 033		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 697		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Valtakunnansyyttäjänvirasto	4 597	Palkkausten tarkistukset	224
Paikalliset syyttäjäyksiköt	38 138	Säästö päätös	-700
Yhteiset menot	2 234	Toimintamenojen tuottavuussäästö	-227
Yhteensä	44 969	Vuokramenojen indeksikorotus	56
		Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-63
		Yhteensä	-958

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnon tilatehokkuus (HO)	-45	2015 talousarvio	44 965 000
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-31	2014 talousarvio	45 923 000
Palkkaliukumasäästö	-172	2013 tilinpäätös	45 829 000

40. Rangaistusten täytäntöönpano

Selvitysosa: Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa huolehditaan täytäntöönpanon varmuudesta, luotettavuudesta ja turvallisuudesta. Rangaistusta suorittavien edellytyksiä rikoksettomaan elämäntapaan parannetaan ja riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin vähennetään. Rangaistusten täytäntöönpanon sisältöjä kehitetään erityisesti yhteiskunnan normaalipalvelujen käyttöä tehostamalla jatkumoiden turvaamiseksi.

Vankiluvun arvioidaan v. 2015 hieman laskevan edellisestä vuodesta. Valvotun koevapauden ja valvontarangaistuksen käytön lisääminen alentavat vankilassa olevien vankien määrää. Pitkäaikais-, tutkinta- ja ulkomaalaisten vankien suhteellinen osuus on koko 2000-luvun ajan noussut. Yksinomaan elinkautisvankien osuus vangeista on jo lähes 7 %. Toisaalta enemmistöllä vangeista vankilassaoloaika on enintään kolme kuukautta. Seuraamuksiin liittyvien asiantuntijalausuntojen ja yhdyskuntaseuraamusten määrän arvioidaan pysyvän vuoden 2014 tasolla.

Toiminnan laajuus

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Vankeja keskimäärin	3 175	3 175	3 150
Vapaudesta vankilaan tulleet	5 809	5 700	5 650
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa keskimäärin	3 324	3 250	3 250
Täytäntöönpantaviksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	4 270	4 200	4 200
Seuraamuksiin liittyvät pyydetty asiantuntijalausunnat	7 940	7 400	7 400

Rikosseuraamuslaitos päivittää sopeuttamissuunnitelmansa ja toimitilasuunnitelmansa. Vähentävä henkilöstömäärä edellyttää toimitilaverkoston tiivistämistä yksiköitä yhdistämällä ja niiden määrää vähentämällä vuoden 2015 jälkeen. Toiminnan nykytason ylläpitäminen hankaloituu.

Mikkelin vankilan peruskorjaus valmistuu ja Helsingin vankilan peruskorjaus käynnistyy vuoden 2015 aikana.

Yhdyskuntaseuraamusten ja vankeuden täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvät tehtävät siirretään ulosotolta Rikosseuraamuslaitokselle. Muutos mahdollistaa täytäntöönpanon aloitusprosessin sisällöllisen kehittämisen. Resursseja kohdennetaan valvontarangaistuksen toimeenpanoon, valvotun koevapauden valmisteluun ja valvontaan sekä vapauttamisvaiheen verkostoyhteistyöhön. Vapautumista suoraan suljetuista vankiloista vähennetään. Tavoitteena on, että v. 2015 valvotussa koevapaudessa on päivittäin keskimäärin 190 vankia. Yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanon sisältöjä kehitetään. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähankeessa (Roti) jatketaan tuottavuutta parantavien toiminta- ja työprosessien kehittämistä.

Tietoja henkilöstöstä

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio
Henkilöstömäärä, htv	2 768	2 742	2 709
Keski-ikä	45,1	45,2	46,1
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	14,0	13,0	12,5

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 231 625 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Rikosseuraamuslaitoksen ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen toimintamenojen maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallisista tarpeista aiheutuvien henkilökunnan asuntojen vuokraosuuksien alentamiseen enintään 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut vuodelle 2015 alustavasti seuraavat tavoitteet:

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 tavoite
Toiminnalliset tavoitteet			
Laitosten säilytysvarmuus, %	99,2	99,2	99,2
Vangeista avolaitoksissa keskimäärin päivässä, %	35	37	37
Vankeusvangeista toiminnoissa keskimäärin päivässä, %	63	62	60
Valvotun koevapauden loppuun suorittaneet, % aloitetuista	87	80	80
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneet, % päättyneistä	85	83	83
Tuottavuus			
Vangit, keskimäärin päivässä/htv	1,36	1,33	1,35
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa, keskimäärin päivässä/htv	12,0	11,9	12,0
Seuraamuksiin liittyvät pyydetty asiantuntijalausunnat vuodessa/htv	261	260	260
Taloudellisuus			
Toimintamenot (netto)/vanki	61 896	63 085	64 527
Toimintamenot (netto)/yhdyskuntaseuraamusta suorittava	5 327	6 074	6 074

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)		Terveystieteiden tutkimuskeskus	15 779
		Ostopalvelut palvelukeskuksilta	12 482
Rangaistusten täytäntöönpano	193 311	Yhteensä	231 625
Täytäntöönpanon ohjaus, kehittäminen ja hallinto (keskushallinto)	7 262		
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	2 791		

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Bruttomenot	238 275	243 771	245 395
Bruttotulot	14 291	14 565	13 770
Nettomenot	223 984	229 206	231 625
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 635		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 614		

Rikosseuraamuslaitoksen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)¹⁾

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	10 105	10 000	9 700
— muut tuotot	889	955	800
Tuotot yhteensä	10 994	10 955	10 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	10 574	10 300	9 500
— osuus yhteiskustannuksista	10 726	10 800	10 850
Kustannukset yhteensä	21 299	21 100	20 350
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-10 306	-10 145	-9 850
Kustannusvastaavuus, %	52	52	52

¹⁾ Ei sisällä ateriakorvauksia ja palvelussuhdeasunnoista saatavia vuokratuloja.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähanke (Roti, aiemmin ATJ) (siirto momentilta 28.70.20)	530
Toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähanke (Roti, aiemmin ATJ) (vuoden 2014 talousarvion siirto momentilta 28.70.20)	-1 670
Toimitilamenot	800
Tuottavuustoimet (uusi tuottavuusohjelma -47 000 euroa, tuottavuusmääräraha 17 000 euroa)	-30
Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon aloittamistehtävien keskittäminen Rikosseuraamuslaitokselle (siirto momentilta 25.20.01)	274
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	-155
Palkkaliukumäsäästö	-644
Palkkausten tarkistukset	1 158
Säästöpäätös	-1 000
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-1 159
Vuokramenojen indeksikorotus	639
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-324
Tasomuutos	4 000
Yhteensä	2 419
2015 talousarvio	231 625 000
2014 talousarvio	229 206 000
2013 tilinpäätös	225 963 000

74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 400 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää enintään 1 700 000 euroa avolaitostöihin kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa. Määrärahaa saa käyttää myös maanrakennustöihin ja kansallisuusomaisuuden kunnan ylläpitämiseen. Työkohteet ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tai niihin voidaan liittää kuntouttavaa toimintaa, jonka kustannuksiin asianomainen yhteisö osallistuu. Määrärahaa voi käyttää erityisesti pitkäaikaishankkeissa myös avolaitostyönä toteutettavien rakentamisprojektien edellytysten luomiseksi vaadittavien tarpeellisten tukitoimintojen menoihin, kuten vankien asuintilojen kunnostamiseen.

Selvitysosa: Avolaitosmäärärahalla kyetään työllistämään vankeja ja kunnostamaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Tavoitteena on työllistää keskimäärin 165 avolaitosvankia. Avolaitosten majoituskapasiteettia käytetään myös ko. laitoksiin sijoitettavien arviolta keskimäärin 40 laitoksen ulkopuolella siviilityössä tai opiskelemissa käyvän vangin majoittamiseen. Työllistämisen ja ylläpitomenot ovat noin 31 000 euroa vankia kohti vuodessa.

2015 talousarvio	5 400 000
2014 talousarvio	5 400 000
2013 tilinpäätös	5 400 000

50. Vaalimenot

20. Vaalimenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 899 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vaalilain (714/1998) mukaisten yleisten vaalien ja menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä annetussa laissa (571/1987) tarkoitettujen valtiollisten kansanäänestysten toimittamisesta ja niihin liittyvästä tiedottamisesta ja tietopalvelusta, vaalitietojärjestelmän ja vaalivalmiuden ylläpidosta, vaalijärjestelmän ja vaalitietojärjestelmän kehittämisestä sekä äänestysaktiivisuuden vahvistamiseen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) siirtomenojen maksamiseen kunnille vaalilain 188 §:n 2 momentissa tarkoitettuna kertakorvauksena ja saamelaiskäräjäistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettuihin saamelaiskäräjävaaleista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Eduskuntavaalit (19.4.2015), vaalitietojärjestelmä, muut vaalimenot	8 309
Eduskuntavaalien kertakorvaus kunnille (2,1 euroa/äänioikeutettu, vähintään 2 400 euroa/kunta)	9 340
Saamelaiskäräjävaalit (syksy 2015)	250
Yhteensä	17 899

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskuntavaalit 2015 sekä saamelaiskäräjävaalit 2015	650
Yhteensä	650
2015 talousarvio	17 899 000
2014 talousarvio	17 249 000
2013 tilinpäätös	2 195 495

25. Oikeusministeriön hallinnonala

10. Tuomioistuintulot

Momentille arvioidaan kertyvän 31 400 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittä-

vistä maksuista annettuun lakiin (701/1993) ja vastaavaan asetukseen (1057/2013), lakiin kaupanvahvistajista (573/2009) sekä avioliittoasetukseen (820/1987).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	34 495	26 810	31 200
— muut tuotot	129	200	200
Tuotot yhteensä	34 624	27 010	31 400
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	58 500	45 000	54 000
— osuus yhteiskustannuksista	35 200	32 000	34 000
Kustannukset yhteensä	93 700	77 000	88 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-59 076	-49 990	-56 600
Kustannusvastaavuus, %	36	35	35

2015 talousarvio	31 400 000
2014 talousarvio	27 010 000
2013 tilinpäätös	34 623 812

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin holhoustoimesta (442/1999), lakiin holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä (575/2008) ja asetukseen edunvalvojan palkkion suuruudesta (696/2012).

15. Yleisen edunvalvonnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 22 200 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	22 237	18 200	22 200
— muut tuotot	4	-	-
Tuotot yhteensä	22 241	18 200	22 200
— tästä toimintamomentille nettoutuattomat tuotot	0	0	22 200
Tuotot yhteensä	22 241	18 200	22 200

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
— erilliskustannukset	17 670	18 500	18 400
— osuus yhteiskustannuksista	10 159	10 600	10 500
Kustannukset yhteensä	27 829	29 100	28 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-5 588	-10 900	-6 700
Kustannusvastaavuus, %	80	63	77

2015 talousarvio 22 200 000 *Selvitysosa:* Tulot perustuvat lakiin ulosottomak-
suista (34/1995) ja vastaavaan asetukseen (35/1995).

20. Ulosottomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 72 000 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2013 toteutuma	2014 varsinainen talousarvio	2015 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	76 005	69 000	72 000
— muut tuotot	62	-	-
Tuotot yhteensä	76 067	69 000	72 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	43 311	38 000	43 500
— osuus yhteiskustannuksista	25 354	30 500	25 500
Kustannukset yhteensä	68 665	68 500	69 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	7 402	500	3 000
Kustannusvastaavuus, %	111	101	104

2015 talousarvio 72 000 000
2014 talousarvio 69 000 000
2013 tilinpäätös 75 927 362

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 150 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusministeriön
asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla
toimivien viranomaisten suoritteista perittävistä mak-
suista vuosina 2014—2015 (1020/2013), oikeusministe-

riön asetukseen julkisen notaarin suoritteiden maksuista
(841/2012) ja oikeusministeriön asetukseen eräistä tieto-
suojavaltuutetun toimiston maksullisista suoritteista
(329/2014). Lisäksi momentille kertyvät konkurssilain
mukaan valtiolle tilitettävät velkojien menettämät jako-
osuudet.

2015 talousarvio 150 000
2014 talousarvio 150 000
2013 tilinpäätös 220 167